

Стенографски дневник

НА

37. заседание

Четвъртък, 7 март 1946 г.

(Открито в 15 ч. 50 м.)

Председателствувал подпредседателят Петър Попзлатев.

Секретари: Костадин Трендафилов и Стефан Стефанов.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.
Отпуски	359
Бюджетопроект за разходите през 1946 бюджетна година по Министерството на народното здраве. (Поправка)	368
По дневния ред:	
Законопроекти: 1. За допълнение наредбата-закон за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание. (Първо четене)	359
2. За изменение и допълнение на закона за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа (Първо четене)	360
Говорили: Иван Димитров	360
Ефрем Митев	360
3. За противопожарната защита. (Първо четене)	361

Стр.	Стр.
Говорили: Станю Василев	364
Руси Табаков	365
Трифон Трифонов	366
М-р Антон Югов	368
Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите през 1946 бюджетна година на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните (Разискване)	369
Говорили: Петър Каменов	369
Коста Дачев	371
Александър Тасев	373
Станислав Гърнев	376
Филип Филипов	378
Дневен ред за следващото заседание	379

Председателствувал Петър Попзлатев: (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Анастас Циганчев, Асен Драгнев, Билял Дурмазов, Васил Тошев, Ганчо Златинов, Георги Михайлов, Георги Босолов, Гого Гогов, Давид Иерохам, д-р Димитър Хаджиев, Динчо Тодоров, Екатерина Аврамова, Елена Кецикарова, Иван Чонос, Илия Бояджиев, Крум Кюляков, Кръстан Раковски, Мата Тюркелджикова, Пело Иванов, Рада Ноева, Стою Иванов, Тодор Кръстев, Хюсенн Имамов).

Председателството е разрешило отпущек на следните г-да народни представители: Александър Хараламбиев Ковачев — 4 дни, Андрей Пенев Денев — 9 дни, Атанас Колев Биволарски — 8 дни, Бойко Янев Шалатов — 5 дни, Борис Ст. Матеев — 6 дни, Вели Сюлейман Ахмедов — 4 дни, Ганчо Златинов Ванчев — 13 дни, Жеко Кръстев Жеков — 7 дни, Иван Никол Готов — 6 дни, Илия Тодоров Бояджиев — 2 дена, Йордан Дим. Халачев — 7 дни, Кръстю Ж. Добрев — 2 дена, Николай Ив. Калев — 2 дена, Петър Йорданов Ковачев — 9 дни, д-р Петър Попсавов Тодоров — 4 дни, Руси Дим. Табаков — 6 дни, д-р Сергей Мисирков — 7 дни, Станю В. Попов — 7 дни, Христо Ив. Марзянов — 7 дни, Крум П. Кюляков — 2 дена и Георги Колев Петков — 7 дни.

Първа точка от дневния ред е: доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите през 1946 г. на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. Поради това, че министърът на финансите трябва да направи известни поправки в този бюджетопроект, председателството прави предложение да се пререди дневният ред, като минем към разглеждане на следващите точки от дневния ред до илването на министъра на финансите.

Тези от г-да народните представители, които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Миняваме към втората точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за допълнение наредбата-закон за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за допълнение на наредбата-закон за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание

Съгласно чл. 31 от закона за избиране на народни представители избирателните списъци подлежат на ежегодно преглеждане, попълване и поправяне, съобразно с измененията в положението и числото на избирателите и по реда, указан в членове 13, 30 и 32. Това преглеждане и изменение на избирателните списъци предстои да бъде извършено. За някои общини поправките и измененията в списъците ще бъдат толкова големи, че ще се окаже по-рационално и по-удобно тяхното цялостно подновяване. Това важи особено за големи общини, като Столичната голяма община, където вече по реда на чл. 130 от закона са правени доста поправки и твърде много та-

кива предстои да бъдат извършени при сегашното преглеждане на списъците. Такива списъци, с толкова значителни поправки, промени и допълнения, са неудобни за работа за изборните бюра и могат да станат причина за редица грешки при използването им за нови избори. За да може в тия случаи да се поднови номерацията и да се подредят правилно по азбучен ред и по секции избирателите, налага се в някои общини, по изключение, вместо предвиденото в чл. 31 попълване и поправяне на избирателните списъци, да се извърши през тази година цялостно подновяване на списъците. Това ще даде възможност в същото време да се изправят грешките в адресите на избирателите, което пък от своя страна ще улесни общините при раздаването на новите избирателни карти. Разрешението на въпроса, дали да се извърши попълване на списъците по реда на чл. 31, или да се прибегне до цялостно подновяване на списъците, трябва да се предостави на общинския съвет, въз основа на доклад на комисията по чл. 13, на която по закон лежи задължението да внася поправките и измененията в списъците, като за по-голям контрол.

Предвиденото в законопроекта разгласяване на списъците, право на възражение и обжалване и съдебният контрол са достатъчна гаранция за правилното и точно съставяне на списъците.

София, февруари 1946 г.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за допълнение наредбата-закон за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание

§ 1. Към преходните правила на закона се прибавя нов 131 член със следното съдържание:

„Ако комисията по чл. 13 намери, че се налагат големи изменения в списъците, поради промени в адресите на избирателите, поради двойни записвания, изселвания, неправилни вписвания и други изменения в положението и броя на избирателите, тя прави доклад на общинския съвет, който в 10-дневен срок от публикуването на закон да реши цялостно подновяване на списъка.

Щом общинският съвет вземе такова решение, комисията изготвя новия избирателен списък, който трябва да бъде разгласен по реда на чл. 17 най-късно до четиридесет дни от публикуването на закона.

В седемдневен срок от разгласяването всички лица, които считат, че имат избирателно право и не са вписани в списъците или намират в тях нередовности, отнасящи се до тях или до други лица, могат да подадат жалби, чрез общината до околийския съд. Комисията по чл. 13 разглежда жалбите и, ако ги уважи, прави съответни поправки в списъка. В противен случай и винаги, когато се отнася до заличаването на друго лице, комисията изпраща жалбата най-късно три дни след постъпването ѝ на околийския съдия с необходимите данни по преписката. Когато жалбата има за предмет изключването от списъка на други лица, общината уведомява по-слезните, които имат право да правят възражение пред околийския съдия.

Списъкът се приключва окончателно в двадесетдневен срок от разгласяването му, като преди изтичането на този срок околийският съдия трябва да се произнесе по всички жалби и изпрати на общинската преписка от определенията си.

Председателстващ Петър Попзлатев: Няма записани оратори по този законопроект. Тези от г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за допълнение наредбата-закон за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Минаваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Трифон Трифонов (зв): (Чете).

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа

Г-да народни представители! С закона за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи се проведе принципът на децентрализацията при подбора на кадрите по администрацията и при решаване въпроса за уволнението на такива служители. Тази система, която възприехме непосредствено след 9 септември, имаше за цел да се извърши по-скорошното назначаване на ръководни лица на всички административни служби, тяхното по-бързо организиране и стабилизиране властта на Отечествения фронт. В това отношение, законът изигра не малка положителна роля.

С провеждането на тази децентрализация значителна част от правата на министъра на вътрешните работи се прехвърлиха върху областните директори и околийските управители. За периода на организиране на службите и на извършване промяната това нещо беше необходимо. Сега обаче, когато пред административните ръководители се поставят много по-сложни задачи, които изискват и по-голяма прецизност както в подбора на кадрите, така и при контролиране дейността им, налагаща е по-голяма централизация. Единствено Министерството на вътрешните работи разполага с органи за непосредствено ръководство и контрол по работата на нашата администрация. Този контрол ще бъде много по-резултатен, когато министерството не само ще констатира известни допуснати слабости, несъобразности и грешки, ко и когато разполага с възможности да отстранява един или друг служител, който се е оказал неподходящ за службата и неспособен да се справи с задачите, които стоят пред тая служба. Освен това централизираното ръководство и контрол ще отстранят редица спорове, които изникват по места и става пужда и без това при тяхното разрешаване да бъдат отнасяни до по-висшите административни органи или органи на Отечествения фронт.

Такава една централизация позволява да се извърши по-правилно разпределение на тия служби и да се отстранят известни недоразумения и спорове от местен характер.

С тия поправки в закона правителството посредством Министерството на вътрешните работи, а така също и по-висшите органи на Отечествения фронт, ще могат по-авторитетно и отговорно да следят и търсят сметка за добрата или лоша работа на административните служители.

На това основание следва да се измени законът, като се предвидят тия назначения на по-висши административни и общински служители, каквито са околийските управители, градските кметове и пом. кметове, да стават с заповед на министъра на вътрешните работи по представяне на областните комитети на Отечествения фронт за кметовете и пом. кметовете на областните градове и за околийските управители, а за останалите градски кметове и пом. кметове по представяне на околийските комитети на Отечествения фронт.

Гр. София, март 1946 г.

Министър на вътрешните работи: **Антон Югов**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа

§ 1. Чл. 1 се изменя така:

„Назначаването и уволняването на околийските управители, помощник-околийските управители, кметовете и помощник-кметовете на областните градове става с заповед на министъра на вътрешните работи, по представяне на областните комитети на Отечествения фронт, с изключение на столичния кмет и помощник-кметове, за които важат досегашният ред. Кметовете и помощник-кметовете на останалите градски общини се назначават също с заповед на министъра, по представяне на околийските комитети на Отечествения фронт.“

§ 2. Аlineя първа на чл. 3 се изменя така:

„Министърът на вътрешните работи може да уволнява и назначава в интереса на службата всички длъжностни лица, за които се отнася този закон.“

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Иван Димитров.

Иван Димитров (к): (От трибуната) Г-да народни представители! За бързата ликвидация с фашисткия апарат по ведомството на Министерството на вътрешните работи и заменяването му с отечественофронтовски такъв след 9 септември изиграха голяма роля народните маси със своята борческа проява. Тази борческа проява на народните маси се изрази чрез дейността на отечественофронтовските комитети по места, които със своите решения изменяваха и оформяваха персонала в администрацията.

Цялата фашистка управа по села и градове се снемаше, претърпя типове се арестуваха като народни врагове, а на тяхно място, по решение на отечественофронтовските комитети, се назначаваша честни и предани повелени антифашисти отечественофронтовци. Така създадените отечественофронтовски ръководства по места трябваше да бъдат утвърждавани от министъра на вътрешните работи. Този процедура обаче щеше да удължи времето, още повече, че в туй следвоеносептемврийско време самият министър на вътрешните работи бе извънредно претрупан с работа по подреждане на самото министерство. А трябваше бързо да се укрепва административният апарат. И ние виждаме, че Министерският съвет издаде на 20 октомври 1944 г. първо постановление, с което се одобрява наредбата-закон за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа, с която се дават права на областните директори да уволняват и назначават околийски управители, общински кметове и помощник-кметове в градовете, а на околийските управители — да назначават кметове, помощник-кметове и секретар-бюрини в селските общини по представяне на съответните отечественофронтовски комитети и редица още оточисения.

С тази наредба-закон се прехвърлят голяма част от правата на министъра на вътрешните работи на областните директори и околийските управители, или с други думи казано, се провежда известна децентрализация.

Правилна ли бе тази децентрализация, г-да народни представители? Да, правилна. Това положение спомогна да се изгради и укрепи административният и общински апарат в страната и стабилизира отечественофронтовската власт. Но това бе правилно за изтеклия период. Новото време поставя нови задачи. Все повече навлизаме в строително-възстановителния период на нашата отечественофронтовска власт. Тези нови задачи се изпречат с целия си ръст пред нашата администрация. Оказва се, че е недостатъчно това, което дават административните работници по места. Изисква се контрол и правилно разпределение на службите, изисква се бързо отстраняване на недоразуменията и споровете от местен характер, за да не куца работата.

Като имаме пред вид, че за пътя път изходът чрез излъчването от своята среда хора се самоуправлява, което е съпроводено с допускане на грешки и нарушения, поради неопитност, от една страна, и местните отечественофронтовски комитети в някои случаи при препоръката на хора за помощник-кметове, кметове, па даже и околийски управители, изхождат повече от политически съображения, а не от годността на сочените от тях лица за дадена работа, което също така пречи на работата, от друга страна, ясно става, че трябва известна централизация, контрол и правилно разпределение на службите в Министерството на вътрешните работи.

Ето това налага изменението на чл. 1 и на чл. 3, аlineя първа, от наредбата-закон за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа.

Това още повече се налага от възможността на самото министерство, което разполага засега с подготвени органи за непосредствен контрол и ръководство на администрацията. Но затова пък е необходимо да се даде възможност на министъра на вътрешните работи не само да контролира и констатира нарушенията чрез своите органи, но и да ги отстранява, като му се даде възможност да уволнява нарушителите и назначава по препоръка на съответните отечественофронтовски комитети и други лица. А това ще стане с изменението, което се предлага. Разбира се, с това съвсем не трябва да се мисли, че се отнемат известни прерогативи на отечественофронтовските комитети, обратно, всички положения в наредбата-закон досежно взаимоотношенията между отечественофронтовските комитети и администрацията си остават.

Но за да се подсилит този контрол и да се даде възможност на министъра на вътрешните работи своевременно, бързо, и резултатно да отстранява недоразуменията, появили се по места, необходимо е да се разшири обхватът на действие на самото министерство и върху селските общини. Касае се за селските централни общини.

Затова предлагам в § 1, чл. 1, след „градски общини“ да се прибавят и думите: „и кметовете на селските централни общини“.

От името на парламентарната група на Работническата партия — комунисти заявявам, че ще гласуваме този законопроект по принцип. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Ефрем Митев.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и представители! Внесенят законопроект от министъра на вътрешните работи иде по-скоро да узакоти едно фактическо положение по отношение на нашата администрация. Вярно е, предиговоривият каза, че непосредствено след 9 септември 1944 г. в онези месеци, когато се действаше революционно, нямаше възможност да се спазват известни формалности, да се подбират правилно хората, а просто се търсеше един човек, който да оглави народната власт след оная власт, която се премахваше от нейното място. С течение на времето, със стабилизирането на отечественофронтовските комитети постепенно във всички селища на страната

вата кметове биваха посочвани по един нов демократичен начин, а именно чрез одобрението им от съществуващите отечествено-фронтovski комитети. Понеже в наредбата-закон не съществува това нещо, този законопроект, който се внася, иска да възведе в едно задължение на министъра на вътрешните работи, щото, когато назначава един кмет, един околийски управител, помощник-околийски управител, да вземе задължително мнението на отечествено-фронтovski комитети. С този законопроект се разбива една легенда, създадена от неосведомени политически лица в нашата страна, че партията, от която изхожда министърът на вътрешните работи, иска да обсеби тези места. Напротив — и това прави чест на вносител на този законопроект — сам министърът иска да се облекчи върху мнението и решението на отечественофронтovski комитети и веднаж завинаги да се схване, че всички длъжности по административното ведомство не се дават по прищевката на този или онзи министър или властимащущ, а се мандатират от отечественофронтovski комитети, които представляват в своята среда всички отечественофронтovski партии. И следователно всички лица, които ще бъдат назначавани било в околийските управления, било — както се иска основателно от преждоговорияния — в централните селски общини — а това ще бъдат кметове — ще бъдат в бъдеще удостоверявани и одобрявани от съществуващите отечествено-фронтovski комитети. Следователно опитът да се внесе известно раздвоение в отечественофронтovski среди пропада и отечественофронтovski комитети се заздравяват, като и тия назначавания се прехвърлят в тяхна компетентност. Това предложение, което прави преждоговорияният, смятам, че ще намери одобрение на всички. Тъй като не се касае само до градски кметове и помощник-кметове, но и до централни селски общини, които в някои околии не са раздробени, а представляват селища с 5—10 хиляди души, хубаво е следователно и техните кметове да бъдат назначавани от министъра на вътрешните работи пак чрез мнение, дадено от съответните околийски отечественофронтovski комитети.

Що се отнася до така наречените кметски наместници, не ще бъде лошо в това направление да се прибави една нова алинея, според която да се възведе в задължение на околийските управители — каквото задължение имат областните директори при назначаването на кметове — да назначават кметските наместници, но като вземат предварително мнението на местните селски отечественофронтovski комитети.

По този начин сменяването и назначаването на нови кметски наместници и кметове ще легне изключително в компетентността на отечественофронтovski комитети, които ще имат правото да изказват мнение по тия назначения.

Разбира се, органите на Министерството на вътрешните работи ще имат своята свобода, когато забележат, че даден кмет или някое административно лице е извършило нарушение на своята служба, ще могат — тая свобода я имат чрез предлагания законопроект — без да питат отечественофронтovski комитети, с една бързина да ликвидират, да отстранят продължаването на грешките. Това нещо ще имат право да го вършат било министърът на вътрешните работи, било областните директори, било околийските управители. Разбира се, това не значи, че ще се влезе в конфликт с отечественофронтovski комитети, ако те своевременно не са забелязали известно опущение от съответните длъжностни лица.

Ето защо при тия обяснения и при това допълнение, което пожелаваме в комисията да бъде внесено в предлагания законопроект, аз декларирам от името на парламентарната група на Социалдемократическата партия, че ще гласуваме този законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстваващ Петър Попзлатев: Няма записани други оратори.

Тия от г-да народните представители, които са съгласни с приемането на законопроекта за изменение и допълнение на закона за назначаване, увольняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа на първо четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следващата точка от дневния ред е: второ четене на законопроект за учредяване на Министерство на индустрията, занаятите и рудите и на Министерство на електрификацията и природните богатства. Поради това, че комисията не е готова още, законопроектът няма да бъде разглеждан в днешното заседание.

Следващата точка от дневния ред е: второ четене на законопроект за конфискуване на придобитите чрез спекула и по незаконен начин имоти. Понеже докладът на парламентарната комисия току-що беше раздаден на г-да народните представители, а по правилника за вътрешния ред на Народното събрание трябва да бъде раздаден 24 часа по-рано, то законопроектът не може да се постави днес на разглеждане.

Следващата точка от дневния ред е: второ четене на законопроект за трудовата поземлена собственост. Понеже докладът на парламентарната комисия по този законопроект току-що беше раздаден, в той не може да бъде разглеждан в днешното заседание.

Минаваме на следващата точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за противопожарната защита.

Председателството предлага да бъдат прочетени само мотивите към законопроекта, тъй като законопроектът е доста обширен.

Моля секретаря да прочете мотивите на законопроекта.

Секретар Трифон Трифонов (за): (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за противопожарната защита

Г-да народни представители! Съгласно чл. 113 от закона за градските общини и чл. 114 от закона за селските общини, противопо-

жарната защита в страната се урежда с правилник, в който се предвижда тази служба да се организира от общините, под върховния контрол на Министерството на вътрешните работи.

Този начин на уреждане противопожарната организация у нас досега не даде добри резултати по следните причини:

1. Общините са претоварени с много и разнообразни задачи, между които и организирането на противопожарната защита. Последната не е от тяхна компетентност и не е в кръга на техните възможности.

2. В районите на общините се намират много държавни и обществени сгради, складове, фабрики, предприятия и учреждения с огромно обществено и стопанско значение. Опожаряването на тези ценни обекти не засяга пряко съответните общини, затова те не провеждат противопожарни мерки, но при опожаряването им се засяга чувствително обществото, държавата и народното стопанство.

3. При големи пожари общините не си оказват помощ и съдействие чрез противопожарните служби, изхождайки от своите местни интереси, като по този начин също се уврежда на народното стопанство.

4. Противопожарната защита на големите държавни, автономни и частни предприятия не е уредена поради липса на законово основание и компетентни органи по тази служба.

5. В страната се произвеждат едновременно много търгове от разни общини и учреждения за доставка на противопожарни съоръжения. С това се губи много време, не могат да се доставят типизирани противопожарни съоръжения и благодарение на това доставените такива са от различни системи и не възможност да им се осигурят резервни части, а това възпрепятства поддържането и ремонтирането им.

6. Понече от съоръженията, доставени за нуждите на противопожарните служби, се употребяват и за други общински цели, поради което се похабяват и при пожар се оказват неизправни или липсващи.

7. Общините нямат възможност всяка за себе си да подготвят добри противопожарни кадри, поради което назначават неподготвени хора. По тази причина в повечето общини липсват стеснати и дееспособни противопожарни служби. Много от градските и почти всички селски общини в страната са без каквато да било противопожарна организация. Не само в отделни общини, но и в големи райони, обхващащи по няколко околии, като например: от Мездра до Видин, от Червен бряг до Лом, от Ловеч до Свищов, от Горна Оряховица до Русе, от Ямбол до Хасково, от Бургас до Свиленград и други такива райони нямат автомобилни пожарни коли в нито един населен пункт. В такива райони няма кой да води борба срещу пожарите, нито е възможно да се изпраща на временна помощ. Официалните сведения ни показват, че в страната има 1.200 противопожарни служители и 75 пожарни коли, които охраняват производството на милиони български работници: от 95 околийски центрове, 43 имат автопомпи, а 52 нямат такива; в 50 околийски центрове няма началнически кадър, а в 10 околийски центрове няма никаква противопожарна служба. От 1.762 централни общини, 1.658 нямат никакви пожарни помпи, а в 1.438 няма никакви противопожарни служители. Един противопожарен служител охранява имуществото на 6.000 жители в помощ от 100 квадратни километра, а една автопомпа — на 88.000 жители в 1.400 квадратни километра. От това е ясно, че наличните технически противопожарни средства са съвсем недостатъчни за защитата на народното ни стопанство.

Поради недостатъчната противопожарна организация и про-света, в страната ежедневно избухват пожари, много от които вземат стихийни размери и нанасят огромни загуби.

Министерството на вътрешните работи въведе от 1 януари 1945 г. статистика за пожарите, от която се вижда, че през 1945 г. противопожарните служби в страната са взели участие при изгасяването на 2.225 пожари и 214 западени комини и са оказали помощ при 9 наводнения, 9 катастрофи, 22 нещастни случаи, 4 разни случаи и са излезли при 26 лъжливи съобщения или всичко при 2.509 Происшествия, загубите от които са около 8,5 милиарда лева.

По обекти Происшествия са: 645 в жилищни сгради, 201 стопански сгради, 179 държавни, общински и обществени учреждения, 146 индустриални предприятия, 83 в разни складове, в трикина и театри, 161 в превозни средства и влакове, 19 мелници, 599 в посеви и хармани, 174 в гори и 299 в разни обекти.

По причини Происшествия са: 950 от небрежност, 64 от строителни неизправности, 180 от технически неизправности, 52 от злосторници, 654 от локомотиви, 109 от детски игри, 15 от природни явления, 204 от разни причини и 381 от неизвестни причини. Приблизителната стойност на пряко застрашените, но спасени от унищожение имоти е над 60 милиарда лева.

Понеже повече от общините, както се изтъква, не са в състояние да осигурят противопожарната защита на големите държавни обекти, държавата създава противопожарни служби, урежда и изготвя правилници към Министерството на железниците и Министертството на финансите, както и начини на такса към Министерствата на Войната, Търговията и Просветата. В останалите министерства, автономни учреждения и предприятия е съзнана нуждата от противопожарна защита, но при тях се провеждат безсистемни противопожарни мероприятия. За всичко това се разходват значителни държавни средства, без да се постигне особен резултат.

За целесъобразно и резултатно реорганизиране на противопожарната защита в България тази служба трябва да се уреди изцяло по законодателен ред, тъй като са разрешени всички големи държавни въпроси, като се централизира административно, финансово и технически в един държавен компетентен институт към Министерството на вътрешните работи.

С предлагания законопроект се разрешават следните въпроси:

Глава I. Определя се предназначението на противопожарната защита, която ще се носи непрекъснато и денонощно по такъв начин, че ще бъде най-ефективна и най-полезна на народа.

Глава II. Определя се устройството на службата, ръководството на която се централизира във всяко отношение при Министерството на вътрешните работи, а дейността ѝ ще се изрази свободно по места чрез областни, районни и участъкови държавни противопожарни служби, като при общините се създават местни общинско-доброволни противопожарни служби, почиващи на принципа на самопомощта, ако няма държавни такива. При по-големите държавни и частни предприятия и учреждения се създават от служителите — обектни противопожарни служби. По този начин в страната ще се създават последователно по определен план една гъста мрежа от контролни органи и дейни противопожарни служби.

Глава III. Определя се иерархията на органи, които ще провеждат тази служба при дисциплина, отговаряща на изискванията и нуждите — бързина, точност, смелост, непоколебимост, изтълтелност и пр. В тази глава се определят правата и задълженията на противопожарните служители.

Глава IV. Учредява се висш противопожарен съвет, в който вземат участие специалисти и представители на всички министерства; най-малко веднаж в годината той ще разглежда всички важни въпроси от противопожарен характер.

Глава V. Създава се противопожарно училище за подготовка на висши и низши служители, каквото училище имат всички по-културни страни и каквото у нас досега не е имало. При същото училище се откриват периодически опреснителни курсове. По този начин се запълва голямата празнота в тази професия, която е специална и има връзка с много специални науки, техника, тактика и други, които у нас досега не са изучавани основно.

Глава VI. Възприемат се редица необходими противопожарни мерки, с които се цели провеждането на пожарната профилактика, която ще изнесе повече от половината от противопожарната борба. В тази глава се определят известни санкции за нарушителите.

Глава VII. Установяват се противопожарни строителни норми и надзор при строеж и узаконяване на разни сгради и предприятия. С това се цели да се отстранят причините на пожарите от строителни неизправности, които у нас са често явление.

Глава VIII. Създава се фонд „Противопожарна защита“, от който ще се издържат службите, като не се обременяват нито държавата, нито общините. Сумите по точки 1, 2 и 3 досега се събираха за тази цел. Създаването на 3% връхнина по точка 4 заменява досегашната такса за упазване на сградите от пожари. Последната се събираше само от лица, които имат сгради, а не и от всички лица, които се ползват от облагите на противопожарните служби, нещо, което с този закон се постига. По точки 5 и 6 се облагат застрахователните институти и дружества, както е в по-културните страни, защото те се ползват най-много от дейността на противопожарните служби, а нищо не отделят от своите средства за тяхното съществуване и усъвършенстване. По точка 8 се събират 5% върху предвидените кредити по бюджетите на общините и общинските стопански предприятия. Тези суми заменят досегашните разходи на общините по редовните им бюджети за издържането на противопожарните им служби. По точка 9 се провеждат субсидии от общини и държавно-автономни учреждения, предприятия и фондове, които според финансовите си възможности ще подкрепят издържката на противопожарната защита, от добрата организация на която са пряко заинтересувани, а тези по точка 10 — чрез фондовите марки; освен че се поддържа фондът, но те имат пропагандно значение за тази служба, която трябва да стане много популярна. Приходите по точки 11 и 12 са от направени услуги на разни учреждения и лица, а по т. 13 са от дарения, завещания, помощи и др., които не са задължителни.

Глава IX. Предвижда се да станат собственост на противопожарната защита всички съоръжения, сгради и места, които са обслужвали досега противопожарните служби, защото предназначението им ще бъде същото и в бъдеще.

С този закон и правилниците, които ще се издават въз основа на него, ще се разрешат всички въпроси, засягащи противопожарната защита на страната, която ще се постави на здрави научни основи.

Като ви излагам горното, моля, г-да народни представители, да приемете и гласувате законопроекта, който ви предлагам.

Гр. София, 31 януари 1946 г.

Министър на вътрешните работи: Антон Югов

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТ за противопожарната защита

I. Предназначение

Чл. 1. Предназначението на противопожарната защита е:

а) да провежда всички противопожарни мероприятия, съобразно научните и технически постижения, за отстраняване условията за причиняване пожари и създаване условия за бързо и ефективно гасене на пожари при всички държавни, автономни, кооперативни, обществени и частни обекти в страната;

б) да води непосредствена борба с избухналите пожари в страната.

Чл. 2. Органите и съоръженията на противопожарната защита не могат да се използват за други цели, освен за предназначението им, указано в чл. 1 на този закон.

Чл. 3. Службата на противопожарните органи е непрекъсната и денонощна; носи се чрез дежурни смени и се урежда с правилник за вътрешния ред в противопожарните служби, одобрен от министъра на вътрешните работи.

II. Устройство

Чл. 4. Противопожарната защита е държавна. Министерството на вътрешните работи има общото ръководство на противопожарната защита в страната. При централното управление на същото министерство се създават необходимите служби, които обхващат цялостното административно, оперативно, техническо и снабдително уреждане на противопожарната защита в страната.

Чл. 5. Създават се областни, районни и участъкови държавни противопожарни служби в страната с началници и необходимия персонал, седалищата и границите на които се определят от министъра на вътрешните работи. Дейността им се урежда с правилник за обучение и действие на противопожарната служба, одобрен от министъра на вътрешните работи.

Чл. 6. В населени места, които не са седалище на държавни противопожарни служби, кметът или кметският наместник е орган на противопожарната защита и е длъжен да организира местна общинско-доброволна противопожарна служба по правилник, одобрен от министъра на вътрешните работи.

Чл. 7. При по-значителните държавни, държавно-автономни, автономни, обществени, кооперативни и частни учреждения, предприятия и стопанства се организират от началниците им обектни противопожарни служби по правилник, одобрен от министъра на вътрешните работи.

Чл. 8. Снабдяването на всички противопожарни служби със специални противопожарни съоръжения, гориво, облекло и др. става само чрез Министерството на вътрешните работи.

Чл. 9. Произвеждането и внасянето от странство на всички видове противопожарни уреди и съоръжения става след разрешение от Министерството на вътрешните работи.

III. Органи

Чл. 10. Върховен началник на противопожарната защита е министърът на вътрешните работи.

Чл. 11. Начело на противопожарната защита при Министерството на вътрешните работи стои началник, комуто са подчинени във всяко отношение всички противопожарни органи в страната.

Чл. 12. Началниците на областните противопожарни служби са началници на противопожарните органи в районите им и са пряко подчинени на началника на противопожарната защита при Министерството на вътрешните работи.

Чл. 13. Началниците на районните противопожарни служби са началници на противопожарните органи в районите им и са пряко подчинени на началника на областната противопожарна служба.

Чл. 14. Началниците на участъковите противопожарни служби са началници на противопожарните органи в участъците им и са пряко подчинени на началника на районната противопожарна служба.

Чл. 15. Орган на противопожарната защита, в смисъл на този закон, е всеки, който с или без заплата, постоянно или временно, по назначение или по задължение е натоварен да върши някаква дейност, посочена в чл. 1 на този закон.

Чл. 16. Противопожарните служители имат следните чинове:

- а) висши: главен инструктор I, II и III степени;
старши инструктор I, II и III степени;
младши инструктор I, II и III степени;
- б) низши: уредник I и II степени;
ст. пожарник I и III степени и
пожарник I и II степени.

Чл. 17. Назначаването, преместването, уволняването, награждаването и наказването на всички противопожарни служители по ведомството на Министерството на вътрешните работи става от министъра на вътрешните работи или от упълномощено от нег лице.

Чл. 18. Назначаването, преместването, уволняването, награждаването и наказването на всички противопожарни служители по други ведомства става от министъра на вътрешните работи или от упълномощено от него лице, по представяне на съответното ведомство, предприятие и др.

Чл. 19. Необходимите противопожарни длъжности по този закон се предвиждат с отделна таблица за длъжностите, ценовете, заплатите, представителните пари и възнагражденията на служителите, която се одобрява от Министерския съвет по доклад на министъра на вътрешните работи след писмено съгласие на министъра на финансите.

Чл. 20. Дисциплинарната отговорност, наказанията, наградите, помощите, правата и задълженията на противопожарните служители се уреждат с дисциплинарен правилник, одобрен от министъра на вътрешните работи.

Чл. 21. Противопожарните служители са длъжни, когато и където и да се намират при пожар, да оказват помощ, а във всички случаи да дават противопожарни съвети.

Чл. 22. Противопожарните служители, когато са по служба, пътуват безплатно, а при други случаи — с намаление 50% от намалената тарифа по всички държавни и общински превозни средства, а по трамваите винаги безплатно.

Чл. 23. Противопожарните служби ползват безплатно при пожар всички пощенски, телеграфни, телефонни и радиосъобщения в страната. С постановление на Министерския съвет се определя кои длъжностни лица в кои райони могат да водят служебни разговори.

Чл. 24. Войската, милицията, всички власти, организации и лица са длъжни да дават съдействие на противопожарните органи, когато последните изпълняват своите задачи.

Чл. 25. Всички началници и подначалници от противопожарната защита задължително живеят със семействата си в службите и ползват безплатно квартира с отопление и осветление.

Чл. 26. Противопожарните служители получават безплатно формено и бойно облекло, снаряжение, както и задължителна служебна застраховка за смърт и трайна инвалидност и порционни пари.

Цветовете, отличителните знаци и сроковете за износването на облеклото се уреждат с правилник, одобрен от министъра на вътрешните работи.

IV. Висш противопожарен съвет

Чл. 27. Висшият противопожарен съвет е висше научно съвещателно тяло по всички въпроси, свързани с противопожарната защита. Той се състои от действителни и допълнителни членове.

Действителни членове по право са: министърът на вътрешните работи или натоварено от него лице — за председател, началникът на противопожарната защита при Министерството на вътрешните работи, началниците на областните противопожарни служби и по един представител от всички министерства.

При нужда може да се поканят в заседанията вещи лица и специалисти, които са допълнителни членове.

Чл. 28. Членовете на съвета се свикват на заседание от председателя през месец април всяка година. Извънредни заседания се свирочват при нужда.

Чл. 29. Висшият противопожарен съвет извършва следното:

а) разглежда и обсъжда проекти за закони, правилници и по-важни наредби, отнасящи се до противопожарната защита на страната;

б) изучава причините за пожари и препоръчва мерки за отстраняването им;

в) препоръчва мерки за подобрене на противопожарната защита;

г) дава мнение по бюджетите и по всички мероприятия на противопожарната защита в страната;

д) следи развоя на противопожарната защита в другите страни и дава мнение за прилагане и насърчаване на новооткритията по тази служба.

V. Противопожарно училище

Чл. 30. Подготовката на желаещите да заемат противопожарни длъжности се извършва в държавното противопожарно училище, което има два отдела: висш и низш.

Чл. 31. Във висшия отдел на държавното противопожарно училище се приемат кандидати, завършили средно образование, школата за запасни офицери и да не са по-възрастни от 25 години. В него се добива специално висше противопожарно образование за висшите длъжности (чинове), а в низшия отдел, където се дава низше специално образование — за низшите длъжности (чинове), се приемат кандидати с завършено прогимназиално образование, кандидат-подофицерска школа и не по-възрастни от 25 години.

Чл. 32. Занятията във висшия отдел на държавното противопожарно училище траят 18 месеца, а в низшия — 6 месеца.

Чл. 33. Постъпването и в двата отдела на училището става въз основа на психофизиологически подбор, теоретически и практически изпит.

Чл. 34. Следващите и в двата отдела на училището получават безплатно храна, квартира, формено облекло, снаряжение и учебни пособия, както и служебна застраховка за смърт и трайна инвалидност.

Чл. 35. При държавното противопожарно училище периодически се откриват опреснителни курсове за висши и низши противопожарни служители.

Чл. 36. Държавното противопожарно училище се урежда с правилник, одобрен от министъра на вътрешните работи.

Чл. 37. Завършилите до влизане на този закон в сила курса за подготовка на пожарни командири при Министерството на вътрешните работи се приравняват с завършилите висшия отдел на държавното противопожарно училище и запазват старшинство.

VI. Противопожарни мерки

Чл. 38. Противопожарните органи си служат със следните противопожарни мерки:

- а) общи наредби;
- б) особени наредби;
- в) разпореждания;
- г) покани;
- д) предупреждения;
- е) разрешителни, препосителни и удостоверения;
- ж) влизания и прегледи;
- з) изземвания;
- и) принуждения;
- к) наказателни заповеди;
- л) глоби.

Чл. 39. Общите противопожарни наредби се отнасят за неопределен брой случаи и неопределен брой лица. Тези наредби се издават от министъра на вътрешните работи или упълномощеното от него лице и имат действие за цялата страна или само за определена част от нея. Всяка обща противопожарна наредба има сила, ако е обнародвана в „Държавен вестник“.

Чл. 40. Особените противопожарни наредби се отнасят за определен случай и за определен брой лица.

Тези наредби могат да бъдат издавани освен в специално предвидените с закон, правилник или обща противопожарна наредба случаи, също и когато това е необходимо за отстраняването на причините за поява на пожар или експлозия и за ограничаване на разширението им.

Особените противопожарни наредби се издават от министъра на вътрешните работи и от началника на противопожарната защита при същото министерство — за цялата страна, а от съответните противопожарни началници — за поверените им области, райони и участъци.

При противоречиви особени противопожарни наредби са изпълняват наредбата, която е издадена от по-висшия началник.

Особените противопожарни наредби трябва да се разгласяват по начин, който способства да бъдат научени от населението.

Чл. 41. Противопожарните разпореждания се отнасят до определено лице или определен кръг лица и съдържат заповеди, или отменяване или ограничаване на дадени вече противопожарни разпореждания.

Противопожарните разпореждания се издават от всеки противопожарен орган в кръга на неговата компетентност. Съобразно естеството им те се издават писмено, устно или чрез знаци, като се съобщават на лицата, до които се отнасят, по начин, който способства да бъдат узнати от тях.

В нетърпачи отлагане случаи самото изпълнение замества разпорежданията, когато за него не е предписана особена форма и може да бъде изразено устно или чрез знаци.

Писмено издадените нареджания трябва да бъдат мотивирани.

Чл. 42. Противопожарните органи могат да поканят всяко лице, за да го предупредят при вероятна опасност да се причини пожар или експлозия по негова вина. За стореното предупреждение се съставя датиран протокол по образец, определен от Министерството на вътрешните работи.

Чл. 43. Противопожарните разрешения (разрешителни или препосителни) и удостоверения се издават от противопожарните органи в кръга на тяхната компетентност за случаите, предвидени в законите, правилниците, наредбите и др.

Чл. 44. Противопожарните органи упражняват контрол върху всички взривни материали (вещества) и леснозапалителни течности по време на производството, транспорта и съхранението им.

Чл. 45. Влизания и извършване на противопожарни прегледи във всички държавни, обществени, общински и частни учреждения, предприятия, жилища, складове, имоти и др. се допускат през всяко време на денонощието:

- а) при явни признаци, с цел да се предотвратят пожари или експлозии, които биха причинили материални щети на държавата, обществото или отделните лица;
- б) при пожари или експлозии.

При влизанията, указани в букви „а“ и „б“, ако вратите и прозорците са затворени или заключени, противопожарният орган може да створи с шперц или чрез счупване в присъствието на един свидетел. След напускане се поставя пост от милиция или друга власт.

Чл. 46. Противопожарните органи могат да изземват материали, вещи и други, представляващи опасност да причинят пожар, нещастни случаи, експлозии или бедствия, ако след писмено или устно предупреждение собственикът на материалите не е отстранил опасността.

Изземванията стават в присъствие на орган от милицията и представител на общинската власт, като материалите се съхраняват на безопасни места, определени специално за целта. Разносните, пренасянето и съхраняването на материалите в безопасни места са за сметка на лицето, от което са иззети. Те му се връщат, след като лицето си намери безопасно място за съхраняването им.

Чл. 47. Когато едно лице не изпълни доброволно противопожарна заповед, срещу него може да се упражни принуждение, за да се постигне изпълнението на заповедта.

Противопожарните органи могат в случаите на чл. 45, букви „а“ и „б“, ненаказуемо да отстранят, повредят или унищожат някои материали, които пречат за изпълнението на противопожарните наредби и действия, ако по друг начин това не може да бъде постигнато.

Чл. 48. За нарушение на този закон и на издадените въз основа на него наредби и правилници, както и за изпълнение или ненавременен изпълнение на направено предупреждение по този закон се налага глоба до 500.000 лв.

Чл. 49. Нарушенията по предходния член се констатира с акт от органите на противопожарната защита.

Актът трябва да бъде подписан от съставителя и приподписан от двама свидетели. Нарушителят трябва да бъде поканен да подпише акта, ако желае, и да даде своите обяснения.

Наказателните постановления се издават от началника на областната противопожарна служба, а в столицата — от началника на противопожарната защита при Министерството на вътрешните работи.

Наказателните постановления могат да се обжалват по реда на книга VI, глава V, от закона за наказателното съдопроизводство.

Чл. 50. Всички противопожарни служители имат право, без да съставят актове, да глобяват в размер от 50 до 200 лв. нарушителите на противопожарните разпореждания. Тези глоби не подлежат на обжалване.

Глобите, наложени по този член, се събират веднага срещу квитанция от кочан, заверен от Министерството на вътрешните работи.

VII. Противопожарно благоустройство

Чл. 51. Всички частни, обществени, общински, автономни, държавно-автономни и държавни сгради, заведения, учреждения, жилища, дворове, складове, посеви, гори, превозни средства, плавателни съдове, движимости и др. в пожарно отношение се намират под надзора на противопожарните органи.

Чл. 52. Плановите за всички видове сгради, складове, съоръжения и др. се изготвят и одобряват съгласно правилник за противопожарните строителни норми, изготвен съвместно от Министерството на вътрешните работи и Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството и одобрен от Министерския съвет.

Чл. 53. При узаконяване на индустриални заведения, театри, кинотеатри, складове за леснозапалителни течности, избухливи вещества, дървен материал и други сгради и обекти, които подлежат на узаконяване, в състава на комисията взема участие и представител на противопожарната защита.

Чл. 54. Противопожарните служби се помещават в нарочни сгради с необходимите помещения, гаражи, складове, работилници и др., отговарящи на съвременните изисквания и нужди на противопожарната защита. Плановите на тези сгради се одобряват от Министерството на вътрешните работи.

VIII. Средства

Чл. 55. Към Министерството на вътрешните работи се учредява централен общински фонд „Противопожарна защита“, който се управлява от съвет в състав: главния директор на администрацията, за председател, и членове: юрисконсултът и началника на противопожарната защита при Министерството на вътрешните работи, един представител на градските общини, един представител на селските общини и един представител на застрахователните предприятия.

Първите трима са постоянни, а останалите се определят за срок от една година.

Този фонд набира средствата си от:

1. Сумите по досегашния фонд „Пожарно дело“ при Министерството на вътрешните работи.

2. Сумите по фонд „Пожарно дело“ на градските и селски общини при клоновете на Българската земеделска и кооперативна банка.

3. Наличните суми при общините от събраните такси за упазване сградите от пожар.

4. Сумите от фонд „Борба с пожари“ при Българската земеделска и кооперативна банка.

5. 3% върхунина върху основния данък върху приходите и основния данък върху сградите.

6. 20% върху премията по застраховките срещу пожар на всички държавни, кооперативни, акционерни и частни дружества и институти и други застрахователни предприятия и учреждения.

7. 15% от премията срещу застраховките по клон пожар на застрахователните дружества за времето от 1 юли 1949 г. до влизането на този закон в сила.

8. 5% върху предвидените кредити по бюджетите на градските и селски общини и общинските стопански предприятия.

9. Субсидии от автономните и държавно-автономните учреждения предприятия и фондове.

10. Приходи от специални фондови марки „Противопожарна защита“ (п. п. з.) в размер от 5 до 300 лв. върху всички заявления, подадени във всички служби на противопожарната защита в страната, както и върху видове удостоверения, свидетелства, преносителни, позволителни и др., издавани от същите служби. Размерът на стойността на марките за различните книжа се определя с наредба от министъра на вътрешните работи след съгласие на министъра на финансите.

11. Такси за извършване прегледи, дадени съвети и направени услуги от органите на противопожарната защита на разни учреждения, предприятия и лица. Размерът на таксите се определя с наредба от министъра на вътрешните работи, след съгласие на министъра на финансите.

12. Приходи от доставяни или поправени противопожарни съоръжения и разни материали на държавни, общински, обществени, кооперативни и частни учреждения, предприятия и лица.

13. Глоби по нарушение на противопожарни разпореждания съгласно този закон.

14. Дарения, завещания, помощи и др.

Чл. 56. Контролът върху приходите и разходите на фонда се извършва по специална наредба, одобрена от Министерския съвет по доклад на министъра на вътрешните работи.

Чл. 57. Бюджетът на фонда се одобрява от Министерския съвет по доклад на министъра на вътрешните работи.

IX. Преходни разпореждания

Чл. 58. Всички държавни, държавно-автономни и общински покрити и непокрити имоти, добитък, коли, съоръжения, уреди и средства, които са били собственост или са обслужвали противопожарните служби, стават собственост на противопожарната защита при Министерството на вътрешните работи, без заплащане.

Чл. 59. Постановленията на този закон относно събиране на приходите по чл. 55, точки 5, 6, 8 и 9, влизат в сила от 1 януари 1946 г.

Чл. 60. Този закон влиза в сила след обнародването му в „Държавен вестник“ и отменява всички закони, правилници и наредби, които му противоречат.

Чл. 61. За прилагането на този закон ще се издават правилници, одобрени от министъра на вътрешните работи.)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Станю Василев.

Станю Василев (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Още в началото на нашата законодателна дейност ние обещахме на българския народ да скъсаме със старата парламентарна практика, която беше превърнала Народното събрание в говорилня, и да му дадем един нов, деен, творчески законодателен орган — един Ров Парламент, където по-малко ще се говори, а повече ще се твори. Като прибавим към това, че пред нас стоят десетки законопроекта от извънредно голямо значение, както и голяма част от бюджетите на министерствата, то ще се съгласите с мене, че се налага повече от всякога да скъсаме с онова отклонение, на което сме свидетели от няколко седмици от страна на редица оратори. Без да искам да обиждам някого, ще кажа, че не са редки случаите, когато по въпроси свършено ясни и безспорни се говори с часове, че много от ораторите като че ли търсят качеството на своето изложение в многото приказки, а не липсват и случаите

на частично или пълно повторение на двама оратори. Аз ще се опитам да дам пример на кратко изложение, като се постарая да засегна само онова, което намирам за абсолютно и безусловно необходимо за изясняване на някои положения от предлагания законопроект за противопожарната защита.

Г-жи и г-да народни представители! Сезирани сме от г-на министъра на вътрешните работи с един законопроект за противопожарната защита. Първото нещо, което прави впечатление, е прижливата и убедителна мотивировка на законопроекта, което прави чест на вносителя и говори за сериозно отношение към работата. При това положение моята задача се облекчава извънредно много и аз ще се опитам да кажа нещо само по ония точки от законопроекта, които, по моему, се нуждаят от известно разширение и допълнение и което ще даде една по-ясна представа за състоянието на противопожарното дело у нас и нуждата от организирането и подобряването му. Когато говорим за състоянието на противопожарното дело, не мога да не отбележа, че срещнах не малко трудности да се добера до действителното положение на противопожарното дело у нас до 9 септември 1944 г., дори до 1945 г., главно поради липса на каквито и да било статистически данни по въпроса.

Вне чухте от мотивите към законопроекта, че едва от една година — от 1 януари 1945 г. — Министерството на вътрешните работи е въвело статистика за пожарното дело у нас, а от 1 януари 1946 г. и Дирекцията на статистиката въведе подобна служба. Но и от тия скромни данни, които ни дава Министерството на вътрешните работи и които имате в мотивите на законопроекта, се вижда че пожарите са едно сериозно бедствие, което нанася на страната огромни материални щети, които възлизат само за 1945 г. на 8.500.000.000 лв., а застрашени са били имоти на стойност над 60 милиарда лева. Тия две цифри са достатъчни, за да оправдаят големия интерес, който поражда пожарното дело, и сериозната загриженост, с която се отнася Министерството на вътрешните работи към въпроса.

Състоянието на противопожарното дело, дадено в законопроекта, е изразено в 75 пожарни коли, от които повечето полугодни. Така например Софийската пожарна команда брои 12 пожарни коли, от които само 3 са напълно изправни, а останалите са полугодни и неспирни. Не е по-добро състоянието на пожарните коли и в другите градове. Но нека да видим в какво положение се намира пожарното дело в цялата страна — разбира се, свършено накратко.

От 95 околии само 43 имат автомобилни помпи, а 52 са без такива. В 50 околийски центрове няма началнически кадър, а в 10 околийски центрове няма никакъв противопожарен служител. За да бъде картината по-пълна, ще използвам още няколко данни от предлагания законопроект. Там ниеждаме, че от 1762 общини, 1.658 нямат никакви пожарни помпи, т. е. само 100 имат такива, а 1.438 нямат никакви противопожарни служители. По данните на законопроекта един противопожарен служител охранява имуществото на 6.000 жители и е в помощ на 100 кв. км., а една автопомпа се пада на 88.000 жители и на 1.400 кв. км. Ето такава е картината на противопожарното дело у нас.

За по-голяма яснота искам да кажа няколко думи за пожарните служители при общините. Независимо от техния незначителен брой, болшинството от тях са само формално пожарникари, а фактически са разсилни, завеждащи консервни работилници, хигиенисти, бикогледачи и пр.

Според чл. 113 от закона за градските общини и чл. 114 от закона за селските общини, последните сами уреждаха противопожарното дело, което очевидно не е нито по силите, нито по средствата на дадена община. Това не е и от компетенцията на общинските кметове, на общинските съветници и на останалите общински служители. Малкото противопожарни съоръжения, с каквито разполагат дадени общини, много често се използват и за други цели, което похабява съоръженията и в нужния момент се оказват неизправни. Липсва подготвен кадър от пожарникари професионалисти, които чрез специални учалища и курсове да добият нужната техническа подготовка. До днес у нас не е имало никакво училище за подготовка на пожарникари. Липсва една централизирана и с нужната дисциплина организация. Малкото пожарни помпи често пъти обслужват съседни общини и селища, но и в тия случаи, поради бюрократизъм и други причини, пожарните помпи не могат своевременно да се отзоват на застрашения пункт и не са редки случаите, когато, докато се получи разрешението на кмета или друго отговорно лице, минават часове и пожарната кола пристига с няколко часа закъснение, т. е. тогава, когато помощта е станала излишна.

Минавам на втория въпрос — на въпроса, каква противопожарна служба е необходима за нашата страна. За да можем да решим правилно този въпрос, необходимо е да знаем какви видове противопожарни организации съществуват. По данните, с които разполагам, имаме следните няколко вида противопожарни организации.

1. Военно-пожарна организация. С такава разполагаше доскоро нашата съседка Румъния. При тая организация пожарникарският кадър се вербува от редовни набори, а за началници служат действащи офицери със специална подготовка. Тая организация е сравнително най-евтина поради туй, че пожарникарите отбиват редовна служба, т. е. безплатно, но страда от редица недостатъци. Току що подготвените за работа пожарникари се увольняват заедно с набора си, за да дойдат на тяхно място нови, неподготвени. Издръжката на тази организация е на държавни и общински средства и е под контрола на министерствата на вътрешните работи и на войната.

2. Доброволческа пожарна организация. С такава доскоро разполагаша Чехия и Полша. Недостатъците на тази организация са повече от очевидни поради доброволния характер на организацията и липсата на всякакви задължения и отговорности. Тази организация по-скоро има характер на спорт и не може да отговори на нуждите, за които е създадена.

3. **Смесена пожарна организация.** Такава има у нашите съседи Югославия и Гърция. И при тая организация липсата на централизация носи редица недостатъци.

4. **Имаме друга по-остаряла — частна пожарна организация.** Такава е съществувала, а и доскоро съществуваше, в Турция, а и в България до преди освобождението. Частни лица и организации срещу заплащане на съответни такси са извършвали противопожарната служба. И тая организация е очевидно отечена.

5. **Имаме и държавна пожарна организация, каквато съществува в Съветския съюз.**

И последната, която предлага нашият законопроект, е държавно-професионална пожарна организация с държавна и общинска издръжка. Такава организация има пред вид нашият законопроект. Тая организация предвижда една здрава военно-техническа и бойна непрекъсната служба с добре подбран и квалифициран кадър. За създаване на такъв кадър законопроектът, както току-що чухте, предвижда училища с висш и низш отдел. Висшият отдел е 18-месечен и има за задача да подготви началнически и команден кадър, а низшият — 6-месечен — подготвя пожарникари.

Законопроектът ни предлага следната организация на противопожарното дело у нас.

1. **Едно централно ръководство при Министерството на вътрешните работи и под контрола на последното.**

2. **Областна противопожарна служба в областните градове.**

3. **Районни служби в по-големите градове, седалището на които се определя от Министерството на вътрешните работи.**

4. **Участковни служби в останалите градове и по големи села.**

5. **Общинска доброволна служба при всяка община, и**

6. **Обектни служби по предприятията и учрежденията.**

Районните и участковни служби скъсяват разстоянията и осигуряват една по-навременна и ефикасна помощ в случай на пожар.

Ето такава стройна и бойна организация в командване, операция, ръководство, снабдяване и пропаганда предвижда предлаганият законопроект. Предвижда се типизиране на противопожарните помпи и съоръжения, доставката на които ще става само с разрешение и под контрола на Министерството на вътрешните работи. Това, от друга страна, ще позволи бързи и леки ремонти, ще осигури запасни части и взаимни услуги. Досегашните противопожарни съоръжения са крайно разнообразни по вид, което извънредно много тормози службата.

Искам да кажа няколко думи за средствата, които са необходими за районните и участковни противопожарни служби.

У нас съществува фонд „Пожарно дело“. Случайно надникнах в един много интересен сведения за състоянието на този фонд. В него участвуват почти всички общини и са внасяли суми в Българската земеделска и кооперативна банка. Има такива курioзни случаи: дадена община разполага с 20 лв. пожарен фонд, друга с 50 лв., трета с 100 лв. и пр. Не липсват и такива, които имат в фонда десетки хиляди лева. Общо по фонд „Пожарно дело“ има набрани в Българската земеделска и кооперативна банка 23 милиона лева. Ясно е, че при сегашното състояние никоя община не би могла с тия средства сама да си уреди противопожарна служба. Но също така е ясно, че с тия 23 милиона лева могат да бъдат купени веднага 23 автономни пожарни помпи и да бъдат уредени 23 районни служби. Предлаганият законопроект между другото предвижда и тоя начин на уреждане на противопожарни служби, като се използват средствата на няколко съседни общини или участъци.

Искам да кажа няколко думи и за издръжката на противопожарната служба у нас. Създава се фонд „Противопожарна защита“. Аз няма да изреждам всички приходоизточници, които подробно са изброени в законопроекта, но искам да се спра на някои от тях. По досега действащия закон за издръжка на противопожарното дело плащаха само собствениците на сгради, а не и тия, които се ползват от противопожарното дело. А известно е, че стотици и хиляди търговци, които държат стоки в тия сгради за милиарди лева, се освобождаваха от тоя данък. Предлаганият законопроект ликвидира с тая несправедливост. Съгласно чл. 35, т. 7, 15% върху премията срещу застраховки по клон „Пожар“ следва да се отнесат също към тоя фонд.

Но тоя въпрос има малка история, с която аз желая да ви запозная. По наредбата-закон за градските общини от 1934 г. застрахователните дружества плащаха 10% върху плащаните премии по застраховките „Пожар“. По наредба-закон за селище на приходите на градските и селските общини през 1936 г. налогът по фонд „Пожарно дело“ се увеличи от 10 на 15%, а с закона за финансовото облекчение на общините от 1940 г. таксата вече се събира от собствениците на сгради, и застрахователните дружества тихомълком се освободиха от този налог, без това да е казано изрично в закона. Това особено подчертавам. Законопроектът предвижда, тия невнесени суми на застрахователните дружества от 1940 г. до влизането в сила на настоящия закон да бъдат внесени в фонд „Пожарно дело“.

Останалите приходоизточници са подробно и ясно изложени в законопроекта, затова няма да ги изброявам. За противопожарната профилактика ще кажа само, че за пръв път у нас, и то в предлагания законопроект, се говори за предпазни противопожарни мерки. Тия предпазни мерки ще намалят безспорно най-малко с 50% пожарите. Предвиждат се наказателни санкции за ония, които не се подчинят на закона.

И последният въпрос, с който искам да привърша, е тоя, кой трябва да организира и къде трябва да се централизира противопожарната служба. Тоя въпрос е също разрешен в законопроекта и по моему най-справедливо. Досега съществуват противопожарни служби при редица министерства, а именно: при Министерството на железниците — сравнително най-добре уредена, при Министерството на войната, на Финансите, на Търговията и при Министерството на просветата. Харчат се значителни средства за противопожарното дело без особени резултати. Налага се най-после да се

централизира всички служби в административно, финансово и техническо отношение и въпросът да се уреди цялостно чрез един компетентен държавен институт при Министерството на вътрешните работи, така както предвижда законопроектът.

С това разбираме нашата парламентарна група, на Българската работническа партия — комунисти, ще гласува предложенния законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Руси Табаков.

Руси Табаков (с): Г-да народни представители и представителки! Следвайки своя път за рационализация на всички служби, правителството на Отечествения фронт сезира Камарата с настоящия законопроект, като по този начин цели да уреди едно действително нормално и крайно пакостно за народното ни стопанство състояние. По силата на сега действащите закони противопожарната служба се организира от общините под върховния контрол на Министерството на вътрешните работи. Досегашната практика показва неправилността на системата, невъзможността на повечето от така устроените противопожарни ядра да се справят с възложената им задача. Използването на противопожарната служба за най-различни цели, които често пъти я отклоняват от мястото, в което тя нормално трябва да се намира, е компрометирало цялата служба.

Известни съображения за криво разбрани икономии в общинските бюджети често пъти поставят противопожарните ядра в техническа и материална невъзможност да се справят със службата си в реални моменти.

Аз няма да се спирам на ония факти, които са така богато изложени в мотивите на законопроекта. Аз само искам да спра вашето внимание върху факта, че са били застрашени, от станалите от 1 януари 1941 г. до днес 2 225 пожари, имоти на обща стойност над 60 000 000 000 лв. Има изгорели движими и недвижими вещи за около 10 000 000 000 лв. Намесата на противопожарната защита е успяла да спаси останалите застрашени имуществата.

Но ако пожарното дело не беше поставено на така зле избрзана основа, каквато бе досегашната, ако имаше друга организация на базата на централизма и на използването на всички открития на науката, ако в миналото на пожарното дело се гледаше с нужната сериозност, ако пожарникарите бяха не тулумбджии, ако не ходеха да бият само барабаните или да вършат други работи, вместо да се грижат за конкретните задачи, които имат, ако те не бяха използвани в миналото за борба против прогресивните елементи — пожарното дело щеше да бъде съвсем друго. Те отиваха да гасят пожарите на свободата, а не отиваха да гасят пожарите, за които бяха предназначени. (Ръкоплескания)

И ето с тази пожарна команда иде да скъса този законопроект. Основното начало на този законопроект е действително правилно. Трябва да има една основа, която да централизира доставките, да централизира начина на облеклото, начина на действието, въобще да централизира подготовката на кадрите, да имаме ние действително една подготвена пожарна команда.

Как въобще е уреден въпросът с пожарните команди, преждеговорившият оратор каза. Аз искам да спра вашето внимание на една друга, сполучлива система, и да ви кажа, че у нас системата е по-сполучлива от нея. В Швейцария действително е оставено на саминициативата на общините. Но там има и Дирекция за централизи доставки, и Дирекция за централни инструкции на противопожарната команда. А нашият законопроект, такъв какъвто се предлага, по принцип и по същина е по-съвършен и от тамошния.

Но, другари и другарки, като разглеждам всички тия положителни страни на законопроекта, не забравяйки да се спра и на това, че той с една ясна, стегната и определена система поставя за пръв път в нашата страна пожарното дело, противопожарната защита на нашите имоти, тъй ако искате да знаяте и на живота на българските граждани, на една научна база, на базата на противопожарната профилактика, аз искам да изтъкна някои неща, които нашата парламентарна група желае да се разгледат по-обстойно в комисията и евентуално да бъдат разрешени така, както искаме ние.

Г-да народни представители! С този законопроект противопожарното дело се организира към Министерството на вътрешните работи. След като имаме едно Министерство на социалната политика, в което по силата на второто постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му на 15 септември 1944 г., се прехвърля Дирекцията за обществени грижи при Министерството на вътрешните работи — а в тази дирекция има отдел „Обществени бедствия“ — нашата парламентарна група счита, следвайки пътя на рационалното разрешаване на въпросите, на унификация на службите, на премахването дублирането на службите, за което говориха преждеговорившият опатори по бюджета на държавата, че службата за противопожарната защита трябва да бъде иззета от Министерството на вътрешните работи и да премине към Министерството на социалната политика. (Ръкоплескания)

Някой от земеделците: Само че няма да стане!

Руси Табаков (с): То е друг въпрос. Ние казваме становището на нашата парламентарна група и излизаме от това становище. От това, че не ще стане, не значи, че не можем да изложим становището на нашата парламентарна група.

Г-да народни представители! Аз искам да спра вашето внимание! Имам и редица факти и документи. Още след 9 септември, когато се събраха противопожарните команди от цялата страна на една конференция, на която взема участие и този, който е работил за законопроекта — Боя Божков, инспектор на пожарното дело, аз мога да ви покажа неговия подпис и той е признал, че тази служба трябва да бъде централизирана и то към Министерството на социалната

политика, отдел „Обществени бедствия“, защото няма по-голямо обществено значение от пожара. Следователно, когато министърството на социалната политика е получило, с което се искаят средства, помощи и т. н., счита, че действително службите на министърството, които са в т. н. обща, че действително службите на министърството са, че обществото място на това дело е във министърството на социалната политика. Следователно, министърството на социалната политика е министърството на социалната политика.

Яни Янев (з): С тази пожарна команда ще гасим ли пожара на Бевни?

Руси Табаков (с): Може би да го гасим. Ето ви писмата, за които говорим. Пожарните команди, събрани на тази конференция, като обществени лица, които имат практически опит, искат това дело да прелазне към Министерството на социалната политика.

А има и други съображения, г-да народни представители, на които искам да спира вашето внимание, поради които нашата парламентарна група счита, че противопожарната защита трябва да мине към Министерството на социалната политика, тъй като ще да гасим и пожара на Бевни.

Г-да народни представители! По силата на чл. I от законопроекта противопожарната защита у нас има едно единствено предназначение: да провежда всички противопожарни мероприятия съобразно научните и техническите постижения и т. н. — вне ги чуехте. Обаче нека да отчетем нашата реална действителност. Пожарната команда в България, като оставим настрана противопожарните прояви, не е считана от българските граждани, че служи само за гасене на пожарите. Тя е била извиквана винаги, когато е имало обществени бедствия — наводнение, земетресение и т. н. Като издадем този закон, ще прережем краката на пожарната команда да помага на българските граждани и тогава, когато има обществени бедствия. По силата на този законопроект ние ще отнемем всички превозни средства, сградите и т. н., които са днес към отдела „Обществени бедствия“. А това значи, другарки и другари, че при тия обществени бедствия, които ще се случат, като наводнения, земетресения и т. н., на българските граждани няма да има кой да помогне.

Ето още един аргумент, на който аз искам да спира вашето внимание. Г-да народни представители! По силата на досега действащото право в нашата страна има един фонд за стдела „Обществени бедствия“. А сега, когато откъснем пожарната команда от отдела „Обществени бедствия“ — ето го „Държавен вестник“ — и я прехвърлим към Министерството на вътрешните работи, ние можем да стигнем до двойно облагане. Сравнете закона с законопроекта и ще видите, че местата, от които се получават доходите, базите, от които се черпят средствата, са едни и същи както при отдела „Обществени бедствия“, така и по този законопроект. По този начин ще дублираме облагането, ще събираме повече средства от българските граждани и по-малко резултати ще получим по линията на вашата на техните имоти.

Г-да народни представители! Аз свършвам с този въпрос. Искам да спира вашето внимание и на още един друг въпрос и, без да ви уча как се държат кратки парламентарни речи, ще завърша. (Оживление и гласове: „А-а-а!“ Ръкоплескания)

Някой от земеделците: Не говориш много кратко!

Председателстващ Петър Попзлатев: (Звъни)

Друг от земеделците: Недей говори тъй, млад мъж си!

Руси Табаков (с): Г-да народни представители! Аз искам да спира вашето внимание и върху начина, по който става набирането на средства по законопроекта за противопожарната защита и по-специално да спира вашето внимание върху ония последници, които ще настъпят в нашата действителност, ако се приложат текстовете, които предвиждат да се събират по 15% от сумите, които са внесени по застрахователното дело за миналите пет години, и още по 20% върху ония суми, които сега ще се внасят.

Г-да народни представители! Действително историята, която поведговореният колега разказа, е такава. Но ако беше последователен, той трябваше да я доразвие. Действително освободиха се застрахователните дружества от плащане на този процент на общините, но стана нещо друго: те намалиха този процент от застрахователните премии, които застрахователите плащат за дружествата. И какво стана? Тоя данък, който се плащаше на общините, беше прехвърляем, т. е. събира го застрахователното дружество и го дава на държавата, но го разхвърля между застрахователите. Това се казва прехвърляем данък. Тъкмо такъв беше данъкът, който трябваше да плащат застрахователните дружества. И когато този данък не се плащаше вече от тях, той не се разхвърляше между застрахователите, защото всяко застрахователно дружество се стреми с по-малки застрахователни премии да може да набере повече капитал. Следващия път на конкуренцията и на законите, които движат днешното стопанство, застрахователните дружества намалиха този процент от застрахователните премии.

С този законопроект се иска да се вземат 15% за миналите 5 години, и то при положение, особено тази година, когато всички застрахователни дружества почти са тед загуба. Всички застрахователни дружества, за гордост на прогресивните български граждани, са кооперативни, са плод на прогресивните хора във всички градове и малки села в България, които са внесили свои средства и са създали граматични кооперативни застрахователни дружества. С този закон днес, вместо да постигнем по-големи резултати, вместо да се съберат големи суми за фонда „Противопожарно дело“, ще ударим тия кооперативни, ще нарушим един резерв на народното стопанство, защото тия суми, които събират кооперативните взаимнозастрахователни дружества, са един резерв на

разположение винаги на народното стопанство, който може да бъде използван за това стопанство в тежки моменти.

Някой от земеделците: Те трябва да станат държавни.

Руси Табаков (с): Аз спирам вниманието ви на тия факти. Тук имам диаграма, какво се е събрало от застрахователните дружества и какво фактически има да заплащат за пожари. Които се интересуват, ще му я покажа, но не искам да отвлечам вниманието на всички ви.

Ето така ние поставяме въпроса пред нас. Нашата парламентарна група с оная ще гласува за национализиране на застрахователното дело и тогава да се събират каквито искат средства от тия премии, да се събират премии за задължителна застраховка на всички имоти, както задължително се застраховат земеделските посеви, за да не се изправяме пред положение да не се подпомагат бедстващите, когато стане пожар.

Ние с аллодисменти ще гласуваме този законопроект. Има го в програмата на Отечествения фронт. Но при тия условия, при които са поставени да живеят кооперативните взаимнозастрахователни дружества, не бива да бутаме техните резерви, не бива да ги ударим.

Като правим тия констатации, искаме да се направят изменения в тия две посоки, за които говорих. Аз заявявам, че нашата парламентарна група, като отчита останалите добри страни на законопроекта, като разбира, че той е навременен и целесъобразен и е резултат на желанието да се реорганизираат службите по линията да няма дублиране, а да има унификация при провеждането на нашата политика, с по-големи икономии и повече резултати, по принцип ще гласува законопроекта, като ще иска да се направят някои изменения. (Ръкоплескания)

Яни Янев (з): На Кръстю Пастухов да позволим ли да си служи с пожарната команда? Нищо не каза за Кръстю Пастухов.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Трифон Трифонов.

Трифон Трифонов (зв): (От трибуната) Г-да народни представители! В редицата законопроекти, които Министерският съвет внесе в Парламента и нашето отечественофронтовско Събрание гласува, особено място заема и вие самият сега от г-на министъра на вътрешните работи законопроект за противопожарната защита. Тоя законопроект, на пръв поглед не от особено голямо значение, ще даде първите благоприятни отражения в нашето стопанство. Досега противопожарното дело в нашата страна беше неправилно изградено. Би могло дори съвсем спокойно да се каже, че у нас нямаме истинско противопожарно дело. Известно е на всички, че съгласно закона за селските и закона за градските общини, досега грижата за упазване имотите от пожар се стоварваше върху общините. Поради това обаче, че по-голямата част от нашите общини не разполагали нито с достатъчно средства, нито с достатъчно подготвени ръководни и технически кадри, противопожарното дело не е издигнато на оная висота, на която трябва да бъде, за да може да упазва имотите на нашето стопанство.

От това гледище внасянето на този законопроект е от извънредно голямо значение. Ние тепърва ще има да видим благоприятния резултат, който той ще даде върху нашето стопанство.

На всички е известно състоянието на нашето противопожарно дело. Не е необходимо да се спирам дори на статистически данни. За съжаление, ние не разполагаме с такива данни. Трябва да се съжалева, че нашата Дирекция на статистиката не разполага с такива данни, за да видим какви граматни щети нанасят пожарите всяка година на нашето народно стопанство. От данните, с които разполага Министерството на вътрешните работи за една година само, се вижда, че нанесените щети възлизат на 8.500.000.000 лв., а застрашените имоти от пожари са на стойност 60.000.000.000 лв.

Без обаче да се мотивира необходимостта от правилно изграждане на противопожарната защита у нас, всеки български гражданин знае от свой личен опит, от свое наблюдение, колко назад сме останали в това отношение. Всеки от вас е имал случая да присъства на пожари в малки градове, в села и на полето, когато реколтата приближава да бъде прибрана, или в нощни голи. Всички знаете как се събира населението, чули си ръцете и не може да намисли човек, който да го насочи и да му даде съвет какво да направи, а от друга страна не разполага макар и с най-елементарни съоръжения за изгасяване на пожара.

Това налага да се приемат по-скоро към изграждане правилна организация на противопожарната защита в нашата страна. Нашите общини досега не можаха да се справят с поставената им задача.

От сведенията, които ни дава г-н министърът в мотивите, се вижда, че дори половината от нашите околийски центрове не разполагат с противопожарни съоръжения и че в цялата страна, при около 7.000 населени места, има всичко 1.200 пожарникари. Както виждате, числото на пожарникарите е толкова малко, че на населено място не се пада дори по един пожарникар. Хич и да не говорим, че една автопомпа се пада на 1.400 кв. клм. и че един пожарникар обслужва 6.000 души от населението.

Разбира се, има обективни причини, за да не могат нашите общини досега да се справят с едно правилно изграждане на противопожарната защита у нас. На първо място е въпросът за материалните средства. На всички е известно, че нашите общини не разполагат с достатъчно приходноизточници и затова не винаги могат правилно да покриват своите бюджети и в резултат винаги се получава, че за пожарното дело остават съвсем незначителни средства, поради което не можаха у нас да се изградят и съответните противопожарни служби.

За правилното организиране и модернизиране на противопожарната служба, снабдена с модерни съоръжения, можем да говорим само в големите градове и в една част по-малки околийски центрове. За нашите села изобщо и дума не може да става за една правилно организирана противопожарна защита и за снабдяване с модерни противопожарни съоръжения.

Освен липсата на средства за обезпечаването на тия служби и за доставянето на съответните модерни съоръжения, една също така важна причина, за да не могат нашите противопожарни служби да се издигнат на оная висота, на която трябва да стоят, е и липсата на условия за подготвянето на ръководни и технически кадри за тази служба. Бихме могли съвсем спокойно да говорим, че досега можахме да се радват на добри кадри само онези градове, които имаха щастieto, техните пожарникари или пожарни ръководители да са служили в Столичната пожарна команда, след което да отидат в тия провинциални градове и там да обезпечават съответната служба. А онези градове, които нямаша това щастие да отиде в тях служител от София, изобщо и досега не можахме да организираме своите служби. Досегашните курсове за подготовка на противопожарни командири не дадоха онези резултати, които се очакваше да дадат, и това е една от съществениите причини, за да не разполагаме с подготвен персонал.

Най-после трябва да се подчертае, че като изключим няколко големи градове, предимно столицата и областните градове, другите наши пожарни служби не разполагаха със съответните модерни пожарогасителни съоръжения. Това се дължи както на липсата на производство на подобни съоръжения в нашата страна, така до голяма степен и на мъчнотии при техния внос. Трябва да се отбележи обаче, че досега у нас са се внасяли различни системи автомобили и други съоръжения, което извънредно много затрудняваше работата на противопожарната служба, понеже извънредно много се затрудняваше тяхната поправка и обслужването им с запасни части. Занапред един от важните въпроси, който ще се постави пред нас, е както да подготвим кадри, така и да стигнем до едно типизиране на противопожарните съоръжения, които ще бъдат внасяни в нашата страна, за да могат по-добре да бъдат обучавани пожарникарите и да могат да бъдат обслужвани с запасни части тия машини, които ще бъдат внасяни в нашата страна.

Трябва да се отбележи, че досегашната организация на противопожарното дело в страната нанася твърде големи щети на самата държава, защото задачата на противопожарните служби беше да охраняват както интересите на частните лица и обществените предприятия, така и на държавните предприятия. Нашата държава, която вече твърде широко навлиза в стопанския живот не само като ръководител, но и като стопанин и която вече има изградени твърде много свои собствени предприятия, е извънредно много заинтересувана от това, дали противопожарните служби у нас ще бъдат правилно организирани, а оттам дали тя ще има гаранция, че нейните имоти ще бъдат запазени от пожари. Налага се вече държавата да вземе мерки за защита на интересите не само на частните лица и обществените предприятия, но и за защита на собствените си интереси като стопанин.

Този законопроект, който министърът на вътрешните работи ни предлага, намира своето оправдание и поради това, че досегашните противопожарни служби страдаха от липсата на едно координиране на усилията. Липсваше им едно централно ръководство, поради което те не можеха нито по отношение на обучението, нито по отношение на резултатите да дадат онова, което обществото очакваше от тях.

Тъй както ни е представен законопроектът с тази схема за организиране на противопожарната защита в страната, трябва да се сметне, че той е добре изграден. С него се създават областни, околийски и районни служби, а също така се изграждат и специални служби в селата на началата на доброволния труд.

По посока на задоволяване страната с достатъчно подготвен ръководен и технически персонал нуждата ще бъде запълнена от създаващите се у нас две училища, висше и низше. Аз тук искам да привлека вниманието на г-да народните представители, че за лицата, които ще трябва да постъпват в тези училища, се изискват и някои ценове, които по мое мнение заслужава да бъдат обсъдени в комисията. Така например във висшето училище ще бъдат приемани лица, завършили средно образование и Школата за запасни офицери. Безспорно авторът на законопроекта е имал пред вид, че онези, които са завършили Школата за запасни офицери, имат и една по-добра подготовка и са по-пригодни да влизат като ръководен кадър в тези служби. Трябва да се отбележи обаче, че у нас има твърде голям брой младежи, които завършват средни училища, но които не минават и не могат да минат през Школата за запасни офицери, а минават през Школата за запасни издогощери и школата за кандидат-подофицери. Смятам, че и тези лица също така получават там достатъчна подготовка, за да могат в 18-месечния курс, който се предвижда да прекарат във висшето училище, да се справят с всички изисквания като бъдещи ръководители на тази служба. Моля, този въпрос да бъде обсъден в комисията и решен в полза и на онези, които не са завършили Школата за запасни офицери.

Заслужава особено внимание въпросът за избиране средствата за издръжката на противопожарната служба у нас. Досега това задължение падаше върху общините. Занапред обаче, поради централизиране на службата при Министерството на вътрешните работи, се създава специален фонд, който ще се грижи за издръжката на тази служба.

Тук също така привличам вниманието на г-да народните представители — и бих молил, този въпрос да бъде обсъден в комисията — върху това, че в законопроекта е предвидено да бъдат облагани само застрахованите недвижими имоти. Като се има пред вид обаче, че застрахователните предприятия получават извънредно големи премии и от движими имоти, предимно от стоки, аз бих молил в законопроекта да се предвиди специално облагане, да се предвиди един процент и върху премията от движими имоти, които са застраховани при застрахователните дружества.

Министър Антон Югов: Правилно.

Трифон Трифонов (зв): Наред с недвижимите да се облажат и движимите имоти, които дават значителен процент от премията,

които влизат в дружествата. Оттам ние бихме набрали не само достатъчно резерви, но ще постигнем една много по-голяма справедливост.

Един народен представител: Облагат се само застрахованите недвижими имоти.

Трифон Трифонов (зв): Ще се спрем и на този въпрос. — По този начин ние ще постигнем една по-голяма справедливост, като ще стоварим тежестта не само върху застрахованите недвижими имоти, но и върху застрахованите движими вещи.

От друга страна заслужава да се обърне внимание и върху процента, предвиден в точка шеста на чл. 55 — 20% — върху премията по застраховките срещу пожар, които получават застрахователните дружества. Така предвиденият процент от 20% върху тези премии е правилно предвиден, обаче тук съществува една опасност. Като знаем как се процедираше до 1 юли 1940 г. — този процент тогава се калкулираше в премията и по този начин отснемаше застрахованите — трябва да се вземат съответните мерки, щото този процент да не се позволи да бъде калкулиран в премията по застраховките. Това е несправедливо. Ние един път облагаме собствениците с 3% върху имоти върху данък-сгради и втори път същите собственици, които имат застраховани сгради, биват облагани с други 20%, които ще бъдат калкулирани в премията и по този начин се получава едно двойно облагане. От друга страна пък онези собственици на сгради, които не са застраховали своите сгради, но също така ще се ползват от облагите на изгражданата от нас служба, на тази създадена противопожарна защита, ще се ползват от тези облаги без да плащат нещо срещу тях. Налага се, значи, едно изравняване: или да плащат по равен процент, както застрахованите, така и незастрахованите, или изобщо да се вземат мерки по законодателен ред да не се позволи, тия 20% да бъдат калкулирани в застрахователните премии.

Най-после ние имаме всичкото основание да поискаме, тия 20% — или по-малък процент, това е въпрос, който също така може да бъде обсъден в комисията — да не бъдат калкулирани в премията, защото, ако има някой, който ще бъде облагодетелствуван от правилното изграждане и модернизиране на противопожарната служба у нас, това ще бъдат на първо място застрахователните дружества. Тогава техният риск ще намалее, пожарите ще намалят и оттам загубата на застрахователните предприятия ще се намали. Редното, правилното и социално справедливото е, щом техният риск се намалява, да се вземат от тях и по-големи проценти за издръжката на тази служба.

Най-после в пункт 7 на чл. 55 е предвидено да се събира 15% от премията срещу застраховките по клонз „Пожар“ на застрахователните дружества за времето от 1 юли 1940 г. до влизането на този закон в сила. Струва ми се, че авторът на законопроекта е имал пред вид, че до 1 юли 1940 г. подобни премии се събираха в полза на общините чрез застрахователните дружества и чрез Земеделската банка се отнасяха към съответните фондове при общините за издръжката на тези противопожарни съоръжения. Обаче, като се има пред вид, че този процент тогава беше калкулиран в премията и че след премахването му от 1 юли 1940 г. премията беше съответно намалена с този процент, свършено ясно е, че застрахователните дружества, които не са събирали тия проценти, нямат съответните натрупани резерви, за да могат да отделят суми и ги внесат в фонда, който се предвижда с законопроекта. По приблизителни сведения, с които ние разполагаме, сумата, която ще трябва да бъде внесена по пункт 7 на чл. 51, ще възлезе приблизително към 120 милиона лева. А пък по сведенията, с които разполагаме за клоновете „Пожар“ при застрахователните дружества, целият им актив към 1944 г. възлиза на 79 милиона и 500 хиляди лева. Следователно при един актив от 79 500 000 лв. тия клонове „Пожар“ по различните застрахователни дружества ще трябва да платят една сума от 120 000 000 лв. Това ще постави в твърде тежко положение застрахователните дружества, а може би и не ще могат да посрещнат тия задължения. И понеже този въпрос подлежи на едно по-широко проучване, аз бих молил също така да бъде отнесен в комисията и там да бъде обсъден по-подробно, за да му се даде съответното правилно разрешение.

Когато се говори за изграждането на противопожарната защита на нови начала; когато държавата поема върху себе си грижата за улавянето на обществените имоти; когато изобщо държавата ще похарчи твърде големи средства за издръжката на тази противопожарна служба — от една страна; и от друга страна, като имам пред вид, че нашата Земеделска банка чрез нейния отдел „Застраховки“ вече твърде широко навлиза в застрахователното дело, струва ми се, че е твърде уместно във връзка с това да се постави вече въпросът за преминаването към една по-решиителна мярка — към монополизирането на застрахователното дело в нашата страна. Щом държавата ще харчи средства и взема грижата да упати частните и обществените имоти, щом държавата вече е постигнала и добри резултати чрез застрахователния отдел при Българската земеделска и кооперативна банка в областта на застрахователното дело, няма абсолютно никаква опасност ние да смятаме, че държавата не би могла занемед да се справи с цялостното уреждане на въпроса за застраховките. Тогава по-лесно ще бъде уреден въпросът за издръжката на тази противопожарна защита, защото неминуемо ще се свърже въпросът за плащането на премията с въпроса за издръжката на тия служби.

Когато се постави въпросът за монополизирането на застрахователното дело у нас, ние можем да говорим вече и за задължително застраховане на всички имоти у нас. Понеже случките за застраховка тогава ще бъдат повече, то и премията за застраховката ще бъде минимална и следователно ще могат да бъдат облагани всички сгради и всички имоти изобщо в нашата страна. В такъв случай и въпросът за издръжката на противопожарната служба у нас ще бъде естествено разрешен много по-лесно.

С тия пожелания за отнасянето на някои въпроси в комисията за по-подробно обсъждане, аз заявявам от името на нашата парламентарна група на народния съюз „Борба“, че ще поддържаме и ще гласуваме законопроектите за противопожарната защита. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата по законопроекта министърът на вътрешните работи г-н Антон Югов.

Министър Антон Югов: (От трибуната. Посрещнат с продължителни ръкоплескания) Г-да народни представители! Нямах намерение да вземам думата по този законопроект, защото всички парламентарни групи единодушно по принцип го възприемат и намерят, че той е една необходимост за нас. Вземам думата дотолкова, доколкото един от другарите народни представители от социал-демократическата парламентарна група засяга един въпрос, който не за пръв път се поставя пред нас, които беше на няколко пъти поставян още миналата година и в Министерския съвет.

Става дума къде да бъде Дирекцията на противопожарната защита, която се създава — към Министерството на вътрешните работи или към Министерството на социалната политика. Аз трябва да кажа, че организацията на противопожарната защита не е от такова естество, че непременно тя да бъде там, където има специална служба „Бедствия“. Борбата срещу бедствията не се води само от тази служба. В тази борба често пъти се ангажирват органи, които на пръв поглед нямат нищо общо със службата „Бедствия“. Вие сами знаете, че не веднаж при големи природни бедствия, наводнения и други се ангажирват големи войскови части, ангажирват се и други държавни органи и институции, ангажирват се общини. Но следва ли от това, че всичките тия служби, организации, институции, които участват при уреждането или премахването на последствията от едно или друго бедствие, трябва да бъдат към съответната служба „Бедствия“? Аз смятам, че такова едно разбиране не е съвсем обосновано и не би могло да се поддържа.

Но не само това. Цялата тази организация на противопожарната защита, която ние сега със закона създаваме, въпреки че става държавна, е тясно свързана с нашите общини, и главният източник на средствата, които ние ще черпим за издръжката на тази организация, си остават общините. Самият фонд, който създаваме, не случайно, както виждате, нарекохме Централен общински фонд. Ние не искаме общините да се освободят от това си задължение, да вдигнат ръце и да кажат: противопожарната защита не е наша работа, не засяга нас, тя преминава в ръцете на държавата и следователно всецяло държавата трябва да полага необходимите грижи за нейната добра организация, издръжка, снабдяване и т. н. Ако ние възприемем тази теза, че противопожарната защита се създава за борба против социални бедствия, то би трябвало на същите основания да кажем, че общините, доколкото се явяват основен източник на средствата за тази организация, също така трябва да преминат към Министерството на социалната политика. Нашите общини, както знаете, подпомагат не само противопожарната защита. Те са ангажирани и в редица други социални мероприятия, социални грижи, които държавата полага към българския народ. Но нито един досега не е повдигнал въпроса че общините трябва да станат органи на Министерството на социалната политика, тъй като тия социални грижи могат да се смятат като обект на това министерство.

Ето защо аз смятам, че в това отношение предложението, което се прави, не е оправдано, не е достатъчно обосновано и не може да убеди г-да народните представители, че тази централизирана служба, която ние създаваме, трябва да премине към Министерството на социалната политика.

На това място, организацията на противопожарните служби е във висша степен една стройна, бистра, строго дисциплинирана организация, която изисква отговорно ръководство в подготовката на целия календар, който се включва в тази организация. Аз трябва да кажа, че дисциплината, която съпоставя в противопожарните служби, в много отношение може да ни служи за пример. Това често подчертавам и пред нашите милиционери, че те трябва да се учат и да вземат примери от тяхната дисциплина, съзнателно да се създава такава дисциплина и във всички органи на нашата народна милиция. Значи, става дума за създаването на една явяла система, която да ни обезпечи необходимия полготвен календар, за който пол, както виждате, се предвижда и създаването на едно противопожарно учреждение.

Аз смятам, че за нас е по-съществено другото — да изградим организацията на противопожарната защита, да я създадем такава, която ще бъде в състояние не само да води борба тогава, когато злото е станало, но главно да предотвратява това зло. Какво значи туй, г-да народни представители? Значи, че е необходимо, тази организация да подготви и населението, за да може то добре да разбира необходимостта от вземането на редица профилактични мерки, първо, и второ, за да може населението да се подготви, и то заедно с нашите противопожарни служби да бъде в състояние да води борба срещу пожарните стихии и други бедствия, каквито търпи нашият народ. Бедствия, които тежко се отразяват върху нашето стопанство. Противопожарните служби могат да намерят най-близка опора при разрешаването на тези задачи в лицето на нашите общини по места, те са и тяхната естествена база.

Но може би основателно някой от вас ще възрази: защо тогава да откъсваме противопожарните служби от общините, защо да не ги оставим те да бъдат под непосредствено ръководство на общините, както са били досега? Много правилно тук се подчерта от някои от говорившите народни представители, че досега общините са гледали на противопожарната служба като на второстепенна, третостепенна служба и много често смятаха, които са събиращи и подобряване на тази служба, за снабдяването ѝ с необходимите

технически съоръжения, превозни средства и пр. и пр., са бивали изразходвани за съвсем други цели. Освен това често явление е, много от превозните средства на противопожарните служби да се използват не само до 9 септември, но и след 9 септември, за съвсем други цели: снемат се водовосаи, помпи, използват се противопожарните коли било за превозване на смет, било за превозване на други товари, за задосаляване на други нужди. Поради това тези скъпи наши противопожарни средства за много кратко време са бивали унищожавани. Такава е била на кратко политиката в това отношение.

Ние искаме да се сложи край на това. И в тази връзка, трябва да кажа, че ако се получи едно такова смесване, каквото ни предлагат другарят от парламентарната група на социалдемократите, аз се страхувам, че в национален мащаб могат да се повтарят същите работи. Как се аргументира той? Казва: „Източниците са едни и същи“. Аз казвам, че източниците са едни и същи не само в това отношение, но и в много други. Но ако тия средства, събрани от едни източници, се смесят и се използват въобще за борба против бедствията, против социалните злини и пр., струва ми се, че за противопожарните служби пак нищо няма да остане, а тези служби ще продължават да са в същото състояние, в което ги заварихме.

Ето защо ние смятаме, и Министерският съвет единодушно приема да се създаде един съвсем самостоятелен фонд. Това, което е предвидено в редица закони и се събира от общини, застрахователни дружества и от редица други държавни, общински и частни учреждения и институции, да бъде събрано в едно и да се изразходва изключително за противопожарната защита в нашата страна. (Ръкоплескания) И тогава, аз ви уверявам, г-да народни представители, нашите застрахователни дружества няма да се оплакват, че са изразходвали повече средства, отколкото са получили, за да плащат по застраховка „Пожар“. Аз бих казал: нека да не се събдят нашите застрахователни дружества, че искме да внесат за държавните премии по застраховките от 1 юли 1940 г.; до известна степен така им се пада. Пада им се затуй, защото те са събирали премията по противопожарната застраховка, но тези премии са малки, пресксканя в продължение на повече от 21 година са били заложени и разпределени между техните членове в формата на дивиденди. С туй трябва да се ликвидира. И нека на застрахователните дружества да не им се вижда тежко, когато ние сега искаме за 4—5 години те да внесат премията, за да закрепим създадения се фонд, с който да можем още първата година да пристъпим към усъвършенстването на нашето противопожарно дело.

Мене ми се струва, че е малко пресилено това изчисление, което се прави за средствата, които застрахователните дружества трябва да внесат — 120.000.000 лв. Според нашите изчисления, всичко на всичко те трябва да внесат 37.000.000 лв. Какво може да се направи, за да облекчим застрахователните дружества? Най-много можем да направим известни разсрочки. Министерският съвет беше склонен да възприеме не за четири години, а най-малко за десет години назад, значи приблизително от 1935—1936 г. насам, да се задължат всички застрахователни дружества да внесат премията, които те са задължавали от застрахованите но не са ги внасяли, а са оставали у тях. Мене ми се струва, че застрахователните дружества са длъжни да намерят тези средства. Те не са техни средства и по силата на никакъв закон не са имали право да ги разпореждат помежду си в формата на дивиденди. (Ръкоплескания) В това число влизат и кооперативните застрахователни дружества.

Г-да народни представители! Не искам да ви отнемам повече време. Въпросът за организацията на противопожарната защита е един общ наш държавен въпрос, а не въпрос на Министерството на вътрешните работи, не на Министерството на социалната политика или на което и да е друго ведомство. Той не е ведомствен въпрос и не бива да се разглежда така. Ние трябва да го разглеждаме като един държавен въпрос, от чието разрешаване зависи да спасим нашето стопанство от големи злини, които му се нахлуят ежегодно от пожари и други бедствия, каквито стават в нашата страна.

З-това аз апелирам към г-да народните представители от всички парламентарни групи да гласуват еднодушно този закон, защото с това те ще докажат, че наистина добре разбират значението на това голямо мероприятие, което ние провеждаме с централизирането на противопожарните служби и изтичане на противопожарната защита на необходимата висота, за да може тя да отговори на нуждите на нашата страна. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Минаваме към гласуване. Моля г-да народните представители, които са съгласни с приемането на законопроекта за противопожарната защита на първо четене, по принцип, да вдигнат ръка. Министърство, Събрание приема. Давам 10 минути отиди.

(След отиди)

Председателстващ Петър Попзлатев: (Звъни) Заседанието продължава.

Постъпило е писмено предложение от правителството, подписано от министър-председателя, за изпълнение на някои грешки при редактирането на някои от параграфите на бюджета за разходите по Министерството на народното здраве.

Предложението се основава на чл. 48 от правилника за вътрешния ред на Народното събрание, който гласи: (Чете) „След гласуването на законопроектите или предложението на второ четене, правителството може в следващите 24 часа да поиска да се направят известни поправки от редакционен характер.“

Исканията за поправки се правят писмено до председателя и се гласуват от Събрание, без да има нужда да се раздават 24 часа по-рано.

Моля докладчика на комисията да съобщи, в какво се състоят тези редакционни грешки при редактирането на параграфите, без да се дава бюджетът по същество.

Никой от земеделците: Само за текста ли се касае?

Председателстваващ Петър Попзлатев: Само текстът на параграфите, сумите не се изменят.

Докладчик Драгомир Вълчков (зв): (Чете) „Предложение за на- права известни издръжки от редакционен характер по бюджета на Министерството на народното здраве.

Може при гласуването на второ четене бюджета за разходите по Министерството на народното здраве за 1946 бюджетна година са допуснати известни редакционни грешки, на основание чл. 46 от правилника за вътрешния ред на обикновеното Народно събрание, по решение на правителството и със съгласието на бюрата на Камарата, моля народните представители да се съгласят и се направят изправки от редакционен характер, както следва:

§ 4 добива следната редакция: „Пътни и дневни пари — 12.000.000 лв.“

§ 6 добива следната редакция: „Помощи в размер най-много до този на заплатата с всички добавки на служебни лица за специализирани в чужбина във връзка със службата им; помощи, награди, възнаграждения, премии и др. на държавни служители, членове 64—67 и 71 от закона за държавните служители — 3.000.000 лв.“

§ 7 добива следната редакция: „Помощи на околийските лекари и на участъковите лекари и на фелдшери за издръжка на одобрено от Министерството на народното здраве превозно средство, в размер, определен със съгласието на министъра на финансите; възнаграждения на хванари, на частни лица за заседания във Висшия медицински съвет и аптечна комисия, на преподавателите в училищата за милосърдни сестри, сестри посетители и акушерки, в курсове за обучение или усъвършенстване на санитарни лица, на ръководители на показни консултации при здравните центрове и съществени станции и други комисии и за изплащане по 2.000 лв. месечно на управителя на болница „Княгиня Мария Луиза“ (директора на Университетската клиника); възнаграждение на лекари за училищата за сестри и акушерки по 4.000 лв. месечно, на частни лекари — 10.000.000 лв.“

§ 13а добива следната редакция: „Покъшнина и материали за нея (набавяне в готов вид, изработване и поправка): а) бельо — лично, постелно и операционно; одежда, халати, зашивки, чехли, палъци, калфи и пълнеж за тях; облекло за душевно-болните, шевни машини и частите им, конци, копчета, шевни машини; б) болнични кревати, маси, столове, трапезарии и кухненски съдове; принадлежности за ядене; отоплителни и кухненски печки с принадлежностите им; в) мебели и принадлежностите за обща употреба и украса на кабинетите и канцелариите; наемане работници и обзавеждане на работилници за ушиване на бельо и други материали и за изработване и поправка на лични предмети — 90.000.000 лв.“

§ 13б добива следната редакция: „Медицински инструменти, апарати, уреди, помпала (набавяне, изработване, инсталиране, наемане и поправка) и принадлежностите за тях; а) рентгенови и други електромедицински уреди; б) хирургически, общо медицински и зъболекарски инструменти, операционни принадлежности и пособия; в) дезинфекционни машини и инсталации от всякакъв вид — 60.000.000 лв.“

§ 15 добива следната редакция: „Храна за текущата и минали години на болни, придружаващи лица, персонал, ученици и курсисти в лечебните заведения и училищата към тях, на карантинирани лица, ако са бедни; отопление и осветление, за консумативни материали, превоз, за електрическа енергия (осветлителна, отоплителна, двигателна за всички електрически уреди, инсталации и апарати); за почистване на печки, за чистене на комини — 500.000.000 лв.“

§ 43 добива следната редакция: „За медицинско и техническо ръководство на организации и дружества за физическа култура и спорт; а) за допълнителен шатен висш, среден и низш персонал, където се окаже нужда за организиране и провеждане дейността на Дирекцията за физическа култура и спорт, с заплати по таблицата за длъжностите, цензове, заплатите и възнагражденията на държавните служители; б) за възнаграждение (дневно или месечно и за фонда „Обществени осигуровки“) на временен персонал, лекари, тренъри и инструктори, технически ръководители и други, където се окаже нужда за организиране и провеждане дейността на същата дирекция в размер по таблицата, изработена съобразно закона за длъжностите, цензове, заплатите и възнагражденията на държавните служители, одобрена от министъра на народното здраве със съгласието на министъра на финансите; в) за уреждане на опреснителни и подготвителни курсове за физическа култура и спорт — подпомагане на курсистите и преподавателите в размер на пътни и дневни пари, определени с заповед на министъра на народното здраве, лекторско възнаграждение на частни лица, веществени разходи по курсовете, възнаграждение на помощен персонал, за поддържане на салони, игрища, уреди и други съоръжения, пренос на уреди, съоръжения и пособия, печатане и написване на документи и др. — 20.000.000 лв.“

Подписал министър-председател Кимон Георгиев.

Председателстваващ Петър Попзлатев: Това е в същност трето четене. Никой не иска думата.

Моля г-да народните представители, които приемат така докладваните поправки на редакциите на отделните параграфи по бюджета за разходите на Министерството на народното здраве, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка първа от дневния ред:

Доклад на бюджетната комисия по бюджетопоекта за разходите през 1946 бюджетна година на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните.

Моля докладчика на комисията да докладва бюджетопоекта.

Докладчик Драгомир Вълчков (зв): (Чете)

„БЮДЖЕТ

за разходите на Министерството на железниците, пощите и телеграфите, Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, за 1946 бюджетна година.“

Председателстваващ Петър Попзлатев: По заглавието има думата народният представител Петър Каменов.

Петър Каменов (з) (От трибуната) Г-да народни представители и представители на вашето внимание е сложен бюджетопоектът на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. Този бюджетопоект е, ако така мога да кажа, един от най-важните бюджетопоекта на държавата. Това е една истина, която всеки от нас тук ще признае. Телеграфопощенското ведомство има грамадно значение за нашия целокупен стопански и културен живот. Земеделство, търговия, занаяти, индустрия и всички други прояви на нашия духовен и материален живот са неразривно свързани с пощите, телеграфите и телефоните. Без тях, всички прояви на нашия живот биха били почти парализирани.

Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните е един от ония държавни ресори, който никога не е свършвал с дефицит, а винаги е носил приход на държавата, затова той трябва да бъде предмет на една по-голяма грижа от страна на правителството и Народно събрание.

Бюджетът на пощите, телеграфите и телефоните обхваща едно от най-големите държавни стопанства, което носи само приходи за задоволяване не само на своите нужди, но и нуждите на държавата. Не е един случай, когато нуждите на държавата са били сериозни, тя да е вземала от фондовете на пощите, телеграфите и телефоните. В миналите фашистки режими всички бюджети на всички държавни ресори са свършвали с дефицит. Единствен бюджетът на Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните е свършвал с задоволителни излишки.

Поради това, за разлика от миналото, сегашният бюджет на Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните е изграден на нови технически и, ако мога да кажа, търговски начала, за да се даде възможност на държавата да получи от това ведомство повече приходи.

Намирам за ненужно да доказвам значението на пощите, телеграфите и телефоните за целостния държавен живот. Всички граждани в страната, учени и искуци, знаят и чувствуват, колко много са необходими бързи и сигурни пощенски, телеграфни и телефонни съобщения. Това особено важи днес, когато българският народ, устремен по пътя, начертан от отечественофронтовската програма, има да развие всичките си сили на стопански фронт, да възстанови и да надмине всички постижения на този фронт и по този начин да осигури утрешния светъл ден за отечественофронтовска България. В тези усилия пощенските, телеграфните и телефонните съобщения играят и ще играят важна роля и тъкмо за това бюджетът е нагледен да осигури тяхната делова работа.

Тук искам да кажа няколко думи за това, каква е организацията на службите в телеграфопощенското ведомство, за да се види в какво положение се намира тя.

Тоя съобщителен нерв, тая кръвоносна система на държавата, бих казал аз, заслужава много повече грижи, отколкото се е получавало досега; много повече грижи заслужават и хората, които служат по това ведомство. Искам да обърна вашето внимание, г-да народни представители, че тук служи изрешено един интелигентен персонал. Тоя персонал обаче, който в най-трудните моменти на отечественофронтовската ера, на 9 септември 1944 г. и след тая дата, а и до днес, положи и полага героични усилия, смирено и без шум да поддържа съобщенията в страната, и то забележете, с една скромност, каквато не се забелязва в служителите на другите наши ведомства — тоя персонал, за съжаление, не е добре платен; поставен в сравнение с другите чиновници, той е сравнително по-зле платен.

Не аз съм този, който трябва да искам увеличаване заплатата на чиновниците днес, в това затруднено положение на нашата страна, днес, когато трудещите се селски и градски маси така много изнемат. Не искам да повдигам чиновническия въпрос в неговата ширина, защото зная, колко са оскъдни средствата на родината, но и колко много бедствува нашето произволително население особено селското, и че днес много би могло да се говори за по-добри заплати, макар че признавам, че заплатите на българския чиновник са много малки в сравнение с посъкването на живота.

Ще дойде скоро времето, когато спекуланти, гешефтари и разни черноработници ще върнат ограбеното от народа и тогава отечественофронтовската власт, подобрявайки положението на черноработниците селски и градски маси, ще обърне и двете си очи и към нашето чиновничество.

И все пак, като сравним заплатите на пощенци с тия на ред чиновници от други ведомства, ще се види, че, при същото обзавеждане, при същия ценз, при същата подготовка и същата служба, пощенци получават сравнително по-малко. Освен това авансирането при тях става на по-големи периоди и увеличението на заплатата им при това авансиране е малко в сравнение с другите ведомства.

Но пощенци са претрупани и с много тежка и нервна работа. Ако погледнем статистиката, ние ще видим, че от всички чиновници на това ведомство по-малко от 20% работят по 8 часа, както по другите ведомства. Над 50% работят над 8 часа, а има случаи, където работят и по 20 часа, например в подвижните пощенски писалища по влаковете. Ето това е, как да кажа, уникум в нашите държавни служби. Хигиеничните условия на помещението не са задоволителни. Животът на хилаци пощенци протича при един крайно лош, нехигиеничен условия.

Надникните, г-да народни представители и представителки, в телефонната централа в София, и вие ще си представите огромната нервна работа там, която изключително се извършва от млади момичета, утрешни майки, които разсипват своето здраве, а утре и това на своите деца. Това повече не бива да се търпи и не бива да се жалат средства за този рсдор, що се касае за подобрене на трудовите условия.

Какво е общото положение на службите сега? Специалният ценз, общата подготовка и специалното старание, което се е полагало при отправяне на службата, са издигнали, както производителността на труда, така и отечественофронтовската дисциплина, в което отношение не малко грижи е положил и министърът на железниците, пощите и телеграфите, г-н Тончев. Трябва обаче да се има пред вид, че телеграфопощенското ведомство дава и чиста печалба — приблизително един милиард лева през 1945 г.

Това също така е една причина, която ни заставя да обърнем голямо внимание из това ведомство.

Аз не искам да деля ресурсите и министерствата на приходокопни и дефицитни. Не. Така не поставям аз въпроса. Но сега, в тия времена, когато нашият народ, ограбен от немския окупатор и по-робител и неговите агенти в България, българските немци, обединял, който изцяло ще плаща своите данъци, преди всичко това учреждение, което кара лавькоплата да плаща повече, като му дава и повече услуги. Подчертавайки че това ведомство дава повече приходи, аз искам то да бъде третирано наравно с другите.

Сега искам да кажа няколко думи, какво е положението на службите поотделно.

Телеграфопощенски и телефонни постове в нашата страна през 1945 г. е имало 1,053, но като се вземе пред вид, че в България има над 5,600 селища, то това е съвършено малко, недостатъчно.

Особено внимание трябва да се обърне в това отношение, за да може да се положат повече грижи за нашето село, като се свърже с телефонна и телеграфна мрежа.

Телеграфът у нас се администрира добре. Той е достигнал до една степен на развитие у нас и в Европа, тъй и в целия свят, от която поне при сегашното положение на науката и техниката, мъчно ще може да се развие. И понеже в него е инвестирал доста голям капитал, трябва да се внимава при конструиране с таксите.

Пощенската служба се развива добре и правилно. Гражданството е доволно от нея, но тя все още не е достатъчна, защото все още има селища в България, където пощата има по два пъти седмично, някъде само веднъж, а някъде — никак. А за личното време, когато страната се ръководи от Отечественния фронт, това състояние трябва да бъде ликвидирено.

Телефоните. Вътрешната телефонна мрежа е в задоволително състояние. Все още обаче не чувствваме острия глад за телефонни апарати, защото всичките ни телефонни съоръжения се изхабиха през време на войната, а за внос от вън га почти сега нямаме възможност. И затова понякога, особено в провинцията, да говорим на телефон, то значи да набереш куп ядове, както тия, които ще говорят, така и чиновниците, които ще дават линиите. В това отношение в скоро време ние ще можем да се похвалим с телеграфна и телефонна фабрика, която ще изработва телефонни апарати, за да се задоволят не само нуждите на страната, но ще можем и да изнасяме.

Нашата страна днес е свързана телефонно с почти всички държави в Европа, а сега и с Америка и поради това, че всички разговори благодарение на географското ни положение минават през България, колкото повече усъвършенствуваме тая мрежа, толкова повече средства ще остават у нас.

А какво в същност иска Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните?

Г-да народни представители и представителки! Няколко думи за телеграфната и телефонна фабрика. Значението на тази фабрика за България може да бъде огромно, но ако съвеем да я организираме, да я разширим и правилно да я снабдим с нужния квалифициран персонал, да й доставим материали, да я снабдим със сгради или усъвършенствуваме съществуващите. Тя единствена ще бъде в състояние не само да поддържа и захранва телефонната и телеграфна служби с необходимите прибори и апарати, но и да даде на нашия свободен пазар достатъчно електрически фабрики, които сега се внасят от чужбина. Всички далекни средства за нея спелователно в разстояние само на една-две години ще бъдат спечелени няколкократно. Защото, другари — да бъдем наясно по този въпрос — всяко поставяне на щепсела в нумератора носи приход на държавата.

Но за да може да функционира и правилно да се развива тая фабрика, необходимо е тя да се отдели от техническата дирекция, за да се знае точно колко и какъв персонал трябва да работи в нея. Ето това е една от предпоставките, за да може да се прехвърли тази фабрика на самостоятелна.

Тук обаче е необходимо едно увеличение, и то на квалифицирания персонал в тая фабрика. Исканото увеличение в това направление с 40 души е много малко, но като начало то ще е задоволително, още повече, че и досега същите лица са работили в фабриката като надничници, и то с много по-големи надници. Сега обаче те се правят щатни, а за това не се изисква никакво увеличение на бюджета.

Ето сега за допълнение на тия служби явява се навременно и целесъобразно да има и едно отделение — „Отделение т. т. кабели“. За какво е нужно това отделение при техническата дирекция? То се налага, г-да народни представители и представителки, от обстоятелството, че престои пускането в действие на подземния телефон кабел София—Русе—Брега на Дунава. Това е една приобщивка за нашите телефонни и телеграфни съобщения от голямо значение. Посредством тоя кабел цяла Северна България ще бъде наситена с добри и достатъчни връзки, което веднага ще се отрази върху

приходния бюджет на държавата. При пълен капацитет кабелът дава възможност да се дадат над 120 телефонни връзки, а това значи увеличаване възможностите за бързи и добри съобщения, а оттам и получаване на повече приходи.

Този кабел се привърши в 1945 г. от представителите на фирмата „Сименс“, а сега трябва напълно да мине в експлоатация и поддържане на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните.

Тук искам да кажа, г-да народни представители, няколко думи и за Спестовната каса.

Г-да народни представители и представителки! Знае се, че там са вложили своите спестявания най-слабите икономически слоеве — народът, трудовият народ. А в Спестовната каса е и чековата служба, там са и пощенските записи, там се изплащат и пенсии и др. Там службата се е разрастнала в грамадни размери. Ето, дайте да видим какво говорят цифрите, зашто, когато говорят те, и боговете трябва да мълчат.

През 1935 г. е имало 3,680,000 операции на стойност в лева 6,463,000,000 лв.; през 1940 г. — 5,998,000 операции за 18,061,757,070 лв.; през 1945 г. — 7,500,000 операции за 74,752,257,000 лв. Освен това трябва да ви е известно, че Спестовната каса вече е събрала над 11 милиарда лева, а станциите изплащат пенсии годишно около 1,867,984,000 лв.

Явно е, че тия грамадни цифри в левове трябва да се поставят в ръцете на по-квалифициран персонал, и затова и за контрола необходимо с счетоводителите и касиерите да се увеличат и да се поставят при големите станции, за да може да бъдат контролирани народната пара и осъдителният залък на българския народ.

Една от слабите страни на пощенските, телеграфните и телефонните служби, по общо признание, е лошото състояние на селските, общинските телефонни линии. Това се дължи на досегашната практика, тези линии да се поддържат изключително със средствата на самите общини. А известно е на всички, в какво бедствено положение се намират нашите селски общини. Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните иска да тури край на това лошо състояние и в тазгодишния бюджет поставя началото, като иска 77 надзорници, на които ще се възложи поддържането на селските линии. Общо такива линии сега имаме построени 10,310 км. и предвидените 77 надзорници ще са недостатъчни, но като начало ще задовлят. Желателно е, този стремеж на Главната дирекция да бъде насърчен, като се гласуват в следващите бюджети и нужните кредити за материали, та по този начин поддържането да бъде пълно и резултатно. За българското село, г-да народни представители, трябва да се дадат повече грижи, да бъде снабдено то с редовни и изправни телеграфо-пощенски връзки.

Но най-важното и най-справедливото искане, което се поставя с този бюджет на пощите, телеграфите и телефоните, е искането да се приравнят заплатите на четирите длъжности: ръководители, контролори, качествени на четвъртостепенни станции и началници на третостепенни станции, с заплатите на същите длъжности при Главната дирекция на железниците. В случая не е важна толкова материалната страна на въпроса — увеличаването на заплатата е само с 200 лв. — отколкото възстановяването на една справедливост. Не може служител с еднаква подготовка и еднакъв образователен и служебен ценз — завършили или ж. п., или т. т. училища и служещи в едно и също министерство — да имат различни заплати. Пощенци дият правда, г-да народни представители. С миналогодишния бюджет се поправиха несъобразностите, допуснати към раздавачи, междуселски куриери, телефонисти, пощалиони и надзорници, а сега пощенци трябва да получат завършването на това поправяне, което ще внесе успокоение сред пощенския персонал и ще го укрепи в още по-предана работа и здрава отечественофронтовска дисциплина.

За всички горензложени вътрешни промени в бюджетопроекта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните не е нужно да се иска допълнителен кредит, а това става в рамките на прветия от министъра на финансите кредит 1,580,000,000 лв. Една разлика обаче се явява, г-да народни представители, от 1,274,500 лв., която се иска по тазгодишния бюджет на пощите, телеграфите и телефоните. Не едни милион лева, г-да народни представители, а ако се искат и 101 милиона лева, аз мисля, че няма да има народен представител, който да не вдигне ръка да се дадат тези пари за пощенци, особено при това положение, в което се намират те. (Някои народни представители ръкоплескат)

Като се има пред вид голямото значение на съобщенията за държавата, и като се знае, че пощите, телеграфите и телефоните единствени от стопанските министерства дават най-големи приходи на държавата, акт из висша справедливост ще бъде да се гласуват исканите вътрешни изменения и целият бюджет на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните.

Г-да народни представители! Аз искам и ви моля и вие да се съгласите с мене, да бъде поставена една забележка към закона за бюджета на държавата за 1946 г. Като се заповиса на Телеграфопощенското училище, комплектуван от военни лица, които се назначават и увольняват от министъра на войната, а се числят по новия бюджет за 1946 г. на заплата към Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните. За да могат тия лица да си запазят правата по закона за военните лица, следва да се постави в закона за бюджета следната забележка: „Всичките лица, назначени на служба в Министерството на железниците, пощите и телеграфите, получават само заплатата си за заеманата от тях длъжност от ведомството, като запазват правата си по закон за военните лица“.

Така, г-да народни представители и представителки, устройте бюджетът на пощите, телеграфите и телефоните, заявявам, че нашата парламентарна група, групата на Земеделияния съюз, ще го гласува защото само така ние ще продължаваме делото на великия Стамбо

ийски, като даваме и услужваме на трудещите се селски и градски маси. (ръкоплескания)

Председателстващ Петър Понзлатев: Има думата народният представител Костадин Дачев.

Костадин Дачев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Г-да народни представители и представители на когото разгледаме бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, не може да не се сирем и подчертаем огромното значение на пощенските, телеграфните, телефонните и радиосъобщенията, без които нито са възможни, нито са мислими стопанският възход, търговията, правилният политически и обществен живот, културно-просветното издигане, доирото администриране и отораната на държавата. Всички интереси — и материални, и духовни, както на държавата, така и на гражданина — са в зависимост от този институт. От съвършенството и развитието му може съвсем безпогрешно да се съди за висотата, на която се намира дадена страна във всеобщия и развитието.

Необходимостта от тези съобщения особено се подчертава в годините, които преживя нашата страна. В годините на най-тежкия фашистки терор, на преследване народните борци и партизани, фашистката управа на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните подложи на небивал терор персонала, за да го приобщи към фашистката идеология и по такъв начин да осигури редовните съобщения. Въпреки всички усилия, въпреки черните кбинети и комисии, които най-старателно проучаваха в подробности проявленията на антифашистките настроения, не можаха да превзят врата им. Те, пощенците, дадоха десетки свидетелства из своята среда. Други 12 души носеха смъртна присъда, от които ги спаси само 9 септември, трети отидоха при партизанските отреди с оръжие в ръка, за да се бият срещу окупаторите и техните агенти, други — в концлагерите, но не позволиха, пощите, телеграфите и телефоните да бъдат базис на фашизма и следователно да имат редовни и изправни връзки. Телеграмите обикновено се изпращаха по пощата, като „по погрешка“ се изпращаха по същия път и телеграми за преследване на борците, вместо да бъдат предавани по телеграф.

А можете ли, г-да народни представители, да допуснете победния край на отечествената война без здрави и сигурни пощенски и телеграфни съобщения в тила на нашата славна Първа армия, от една страна, и между тила и фронта — от друга? Положително не. Че това е така, че самите бойци от фронта дават своята оценка за значението на съобщенията, ще прочета, и то по щастливо съвпадение, в деня на годишнината от историческите дравски боеве, едно обръщение на войниците от фронта до пощенщици. То е твърде кратко, но очертава добре нуждата на бойците от пощенски връзки. (Чете) „Другари пощенщици! Поздрав от фронта! Поздрав от браздасалите войнички фазанозии, от обителите в барутен дим оръдия, от далечните, бранещи родината, позиции! Поздрав от идещата с бързи крачки победа!

Другари пощенщици! Позволете ни да отправим към вас — живата връзка между фронта и тила — горещата си молба, пламенния си апел за бързи, навремени и сигурни пощенски, телеграфни и телефонни съобщения!

Другари пощенщици! Представете си: есен в околна. Мръчно. Влажно. Студено. Уви! си се в мокрия шинел, а студените дъждовни капки те шибат по лицето, проникват до кожата и се стичат на ледени струйки по гърба ти. Свят на кълбо, стискайки между краката си лепнещото от студ дуло на карбичката, ти се прегърбваш под натиска на убийствената скупка и мъчителното напрежение. Пусто. Глухо. Тежко. Оловното небе като че ли ще те смачка. Изведнъж, за разнообразие, натиснеш спусъка и деретата понесат надалече гърмежа. И после пак скупка и напрежение.

И представете си... иля писмо. Няка значение от кого е. Поважайте ни, съвсем няма значение. Само писмо да е. Прочитай го веднаж, два пъти, три пъти... Четеш го цял ден... Цял ден — спомени. Цял ден — мечти. Цял ден — щастие.

Писмо — това е тилът, това са домашните, любимата и другарите. Писмо — това е възродената, щастлива родина, която ти изпраща своя поздрав.

От вас, другари пощенщици, зависи дали то ще дойде навреме.

Другари пощенщици! Ние ви молим, а родината иска от вас да усилите своя работа. Ние ви молим, а родината иска да осигурите правилното и бързо функциониране на телеграфно-пощенската служба. Ние ви молим, а родината иска да поставите работата си ударно, на съревнувание, за да влее и своите сили в борбата на целия ни народ, на цялото културно човечество, срещу хитлеровите грабители.

Ние започнахме боя за пълното унищожение на фашизма. Ние твърдо крачим към варшавската столица — Берлин. Пътят за Берлин минава през фронта, но идва откъм тила. Затова, на работа!

Ние ви молим: — доставяйте ни бързо и редовно писмата и вестниците! Поддържайте в изправност телеграфните и телефонните линии! Разгорете масовото съревнувание! Ние ви молим и родината иска — дайте и го! Премахвайте от правия си път всеки, който се опита да пречи. Живейте с лозунга „Всичко за фронта!“ Ние мрем с възгласа „Всичко за победата!“ На работа! Пожелаваме ви успех! Бойни другарски поздрав! Войниците от поделение 9815, военна поща „Стихия“.

И пощенщици изпълниха молбата на бойните и искането на родината. Най-ясно доказателство за това е заповестта на г-на министра на войната, с която той изказа благодарността си към всички пощенщици. А те са горди, че изпълниха достойно своя патриотичен и отечествен дълг.

За значението на пощенските, телеграфните и телефонните съобщения в нашия обществено-политически живот не е нужно да се говори. Нека благодарността на другаря министър на вътрешните ра-

бота, която той отправи към пощенщици за неуморната им работа през време на изборната кампания на 10 ноември миналата година, бъде доказателство за това. Служителите по пощите дадоха своя дял и блестящата народна победа на 10 ноември на страната на Отечественния фронт и неговото правителство, зад което още в зората на 9 септември Э. Станаха твърдо и неотменно. И позволете ми, като повече от 30-годишен пощенец, поздравяйки ги добре, от васлата на тази трибуна, оговаряйки на техните разбирания, да кажа, че въпреки усилията на явни и скрити врагове, те не ще се отклонят от правия път в подкрепа на отечественофронтското народно правителство, начело с министър-председателя г-н Кимон Георгиев, при изграждането на народната държава. (Някои народни представители ръкоплескат)

Г-да народни представители! Специално пощенските и паричните служби обхващат всеобщия живот на гражданина и обществото. Със своите 1053 станции те са най-близко, те са сродени с нашия селянин и гражданин. Популярността на превозната служба, пощенски и телеграфни записи, е най-широка, а оттам — най-достъпна за народа. Пощенската спестовна каса е най-широко разгърнатата мрежа за поддържането и развитието на в родната добродетел — спестовността. Народната мъдрост „капка по капка вир става“ — най-практичното си приложение в телеграфно-пощенските станции и постове, особено в селата. И от тези капки има събран голям вир, който към 1 януари т. г. е 11.170.000.000 лв. спестявания, които са мощен фактор за нашето стопанско стабилизиране. Съзнавайки това значение на Пощенската спестовна каса, от една страна, и, от друга, че спестяванията в нея не ще бъдат изхарчени за спекулантски капитал, както през фашистките времена, а народното строителство, пощенщиците са се превърнали на апостоли на спестовността и обикалят села, фабрики и предприятия за нейното пропагандиране, и тя, спестовността, все повече се разширява и задълбочава сред народа ни.

Пощенската чекова служба със своите около 9.800 сметки на титулярите и около 1.315.000.000 лв. авоар е също така стопански фактор. Тя допринася за стабилизирането на нашия лев. заното сметките между титулярите не се уреджат с паря, а чрез вирментни чекове, което намалява банковното обръщение. Чековата служба изпълнява и касова служба на държавата, като събира на дънщи, изплащане на пенсии, което е голямо улеснение на народа и икономия на държавата. Все в желание за услуга на старите пенсионери, които сепи се трупат на дълги опашки при получаване на пенсията, Главната дирекция на пощите от една гледища прави постъпки пред Дирекцията на държавните дългове да се изплащат пенсията чрез чекови записи, което ще даде възможност изплащането на пенсията да става и в домовете на пенсионерите. Но Дирекцията на държавните дългове упорито държи на досегашния ред, който в стрясанство е почти изхвърлен. Не знаем дали г-н министърът на финансите е сезиран с този въпрос.

Две думи и за значението на пощенската служба в разпространението на просветата. Службата „денни книжа“ е добрият лек и естин посредник за разпространяването на нашата литература, списания и вестници в най-отдалечените краища на страната, като събвря стойността и абонамента на изданията. А необходимо ли е да подчертаваме колосалното значение на бързото, навременно и масово разпространение и доставяне на най-разнообразната пощенска и телеграфна кореспонденция и пратки и провеждането на телефонните разговори?

Очевидно е, г-да народни представители и представители, че ние не можем да си представим днес организирано общество без пощенски, телеграфни, телефонни и радиосъобщения и затова много сполучливо те са наречени „вервна система на държавния организъм“. При това тяхно значение би представлявало интерес да се проследи развитието им у нас от самото начало, но тъй като това би изисквало повече време, позволете ми да направя това поне за последните 10 години, като официалните данни, взети от Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, съпоставя през периоди от 5 години.

Пощенска служба: 1. Вътрешни и международни писмовни и банделовни пратки за 1935 г. — 150.725.000 броя; за 1940 г. — 238.476.000; за 1945 г. — 355.708.000; сравнено между 1935 г. и 1945 г. дара увеличаване от 135%.

2. Вътрешни и международни пощенски келети с и без обявена стойност. За 1935 г. 1.072.000; за 1940 г. — 1.480.000; за 1945 г. — 2.005.000; сравнено дара увеличаване 87%.

Телеграфна служба. Разменени вътрешни и международни телеграми, частни, правителствени, служебни и транзитни: за 1935 г. 2.340.000; за 1940 г. — 4.562.000; за 1945 г. — 5.452.000; или увеличаване 133%. Вътрешните са връзки по радиограф с Москва. Нью-Йорк, Лондон, Берн, Полта и Бейрут.

Телефонна служба. Пакети за телефонни разговори: за 1935 г. 388.000; за 1940 г. — 737.000; за 1945 г. — 1.091.000. Градски, между-градски и междубановни разговори: за 1935 г. — 71.639.000; за 1940 г. — 75.026.000 и за 1945 г. — 86.186.000; или средни увеличаване 101%.

Големият 1945 беше година на възстановяване на телефонната служба, особено в София, и едва през тази година тя почна да работи в съвременно възстановен капацитет. Прези няколко време вие сте чели във вестниците, че ежедневно в софийската гр дска мрежа се разчечат 100.000 телефонни разговори. Ако приемем, че трафикът протича равномерно през цялото денонощие, на всяка секунда се пада по 1,6 телефонен разговор. А като имаме пред вид, че силният трафик продължава десетина часа, можете да си представите в какво състояние на напрежение, нервно и физическо, изпадна телефонният персонал.

Парични служби. Спестовна каса. Бройки на оперциите, влогове и изплащания: за 1935 г. — 1.380.000; за 1940 г. — 1.900.000; за 1945 г. — 1.808.000; или увеличаване 37%.

Чекова служба. Бройки на операциите: за 1935 г. — 386.000; за 1940 г. — 1.229.000; за 1945 г. — 1.704.000; или увеличение 338%.

Пощенски записи. Бройки на издадени и изплатени записи: 1935 г. — 1.869.000; 1940 г. — 2.739.000; 1945 г. — 3.029.000; или увеличение 62%.

Изплащане пенсий. Бройки на изплатените пенсий: за 1935 г. — 34.000; за 1940 г. — 28.000, а за 1945 г. — 958.000; или увеличение — 2.717%. А средното увеличение на всички служби е 439%.

Постъпленията и изплащанията по паричните служби през 1945 г. възлизат на 75 милиарда лева — близо два пъти бюджета на държавата за 1946 г.

Г-да народни представители! На 30 март 1944 г. заглъхна цялата телефонна служба. Разнебитена градска мрежа, запустели и изоставени номератори, разрушени автоматични централи — ето картината на телефонните съобщения на горната дата. Цялата телефонна служба се прабра в подземното на Народната банка с един градски номератор за 300 поста и един междуградски номератор за поддръжане съобщенията през войната. Безотговорните и небрежните до престъпност управници на пощите изоставиха това народно богатство на произвол. Дъжд, сняг падаше върху номератора и съоръженията, без да има някой гризката поне да ги покрие и предпази от доразрушаване. Това зазари народната власт на 9 септември. С небивал ентузиазъм техническият персонал и работниците, след основен ремонт и разширение от 300 поста, са възстановили вече 12.000 поста. Пусна се нова подцентрала за 1.500 поста. В този си устрем нашият техник и работник направиха и това, което според някои „не е за българската уста лъжница“. Положеният подземен кабел София—Русе, който не само че ще обезпечи редовни телефонни връзки, но ще служи и за международните такива през Букюрест и Москва, за които са похарчени огромни суми, би стоял и досега и още за дълго време неизползуван, поради ненабавянето от бившите управници на никакви релета, които се правеха и набавяха само от чужбина, а сега няма откъде. Нашите техници от работилницата при телеграфната станция влагат своите знания и благородна амбиция и изработват тези релета. Само за един месец, в извънредно време, изработват 40 броя, изпробват ги, резултати отлични. И благодарение на това пущат в пробно действие част от кабела за връзка София с Ловеч, Плевен и Търново. И тук великолепни резултати. Такова едно реле се е купувало в онези времена по 15.000 лв., а произведените у нас коштуват по 2-3 хиляди лева. За целия кабел са необходими 200 броя. С това ще се икономисат около 3.000.000 лв., а сегашни пари към 10.000.000 лв. на държавата, независимо от дохода, който щеше да бъде загубен до набавянето им кой знае кога. Да говорим ли, че когато телефонната служба беше застрашена от околнотелко спиране, поради невъзможност за подхранване от линия на акумулатори, доставянето на които беше само от странство, пак тези същите скромни труженици намериха материали на пазара, произведоха нужните акумулатори и спасиха телефонната служба. И срещу всичко това и за техния труд не се даде ни най-малък израз за материално поощрение не само, но дори не им се предвидя извънреден труд, защото в правилника не било предвидено. Нещастен правилник, а двама по-нещастна служба и служители.

Миналата година през м. февруари скромният нецензуван, според щатните таблици, техник Ковачев направи едно 100% подобрене и приспособление на далекокопическите машини, като с една и съща машина сега едновременно се предава и приема по една и съща жица. По този начин се разреши кризата за далекокопическите машини при Дирекцията на пощите, защото доставените такива 80 машини вършат работата на 160 машини. Вече тогава стана без да се похарчи нито един лев държавна пара, а се спестиха на държавата 200 милиона лева от машини, инсталационни материали и други, като изключим редовното разменяване на телеграфната кореспонденция. Този скромен техник Ковачев, който е прекарал под мишницата си много цензовани, признат от всички началници, а и на дело доказа, че е опитен и способен, благодарение на своя систематически и упорит труд в техниката, получи мизерно възнаграждение от 30.000 лв. и не можеше да намери начин да му дадат поддържаща отговорна длъжност, за да се отдаде спокойно на творческа дейност и бъде още по-полезен, напротив, лашкат го ту на една, ту на друга служба, само защото, както казах, не е цензуван по таблиците, каквито можа да роди само умът на Гьоргови!

Г-да народни представители! От казаното дотук е ясно, че пощенските, телеграфните, телефонните, радиосъобщения и служби постоянно се разширяват и разрастват. Пред тях пъи отечествено-фронтовската държава, която върви към възстановяването на стопанския, икономически, културен и обществен живот, особено със създадените стопански и дипломатически връзки с чужбина, а най-вече с очаквания мир, стоят перспективи за още по-голямото им разрастване. С оглед на това Главната дирекция на пощите е изработила свой петгодишен план. За текущата година се предвиждат редица мероприятия за задоволяване нарастващите нужди от пощенски, телеграфни и телефонни съобщения. Откриване общо на 30 пощенски, телеграфни и телефонни станции и постове, с които ще се даде възможност пряко и косвено на 130 села да имат бързи и редовни съобщения. Ще се направи опит за откриване на подвижна пощенска станция за задоволяване нуждите от пощенски услуги в селата и селщината, в които няма възможност за откриване постоянни пощенски станции, като освен с пренасянето на пощата ще се извършват службите издаване и изплащане пощенски записи, влогове, изплащане по спестовна каса, чекова служба и изплащане на селските пенсий. Принадлежност пощата в отдалечените от ж. п. пунктове места със собствени автокопачки пощенски коли и други мероприятия по пощенската служба. По телефонната служба се предвижда автоматизирането на главната централа двойка София, с капацитет 20.000 номера, като за 15.000 номера всички материали са вече налице, пускане поцентрали „Червен кръст“, „Нелегал“, „Пост-депеш“ разширяване полцентралите Баня и „Слатина“ а така също разширяване централите в много градове. В София ще бъде

монтиран нов междуградски номератор за 200 вериги, с 40 работни места, което ще улесни обслужването на междуградските разговори и рационалното използване на веригите. Предвижда се в градската мрежа на София—Варна—Търново—Търново да се разширят под земните кабели. Телеграфната служба ще разшири далекокопическите машини, за да даде безупречна размяна на телеграмите. Всички тези предвиждания предполагат разширяването на т. т. факрика, която да строи градски и междуградски телефонни номератори, телефонни и телеграфни апарати и съоръжения и да премане постепенно към строеж на радиоапарати, радиопредаватели, електромери, акумулатори, рентгенови апарати и др. За това е предвидено започване строеж през 1946 г. на нова телеграфна и телефонна фабрика.

Ще се изпълни ли този план? — Да. Пощенецът е навикнал да работи мъжичливо, без да вдига шум около себе си. Затова нашата общественост не е запозната с него, а доколкото понякога се запознава с него, то е, простете ми, но да го обругае. Налага се на нас, г-да народни представители, да вникнем в живота и положението на тия мъжличиви участници в изграждането на цялостния живот на страната и на държавата ни.

От изнесените цифрови данни установихме, че работата по всички служби в казания период от 10 години е увеличена с 439%. Вие бихте очаквали, че изпълнителите на тези служби, персоналет, поне горе-долу, е съответно увеличен. За съжаление не е така. През 1935 г. общо по Главната дирекция на пощите има 5.332 души персонал; в 1940 г. — 6.816 души, а в 1945 г. — 9.593 души, или увеличение 83%. Значи 439% увеличена работа, а само 83% увеличение на персонала! Оттук започва една от причините за трагедията на пощенците. Тези проценти показват какъв изключителен труд дават пощенските, телеграфните и телефонните служители, труд физически и умствен. Държавният служител в канцеларията на другите ведомства работи 2.200 часа годишно, а пощенците, които дежурят на две смени, работят по 2.550 часа, или повече 350 часа! Които работят на три смени — 2.920 часа, или повече 720 часа, а тези, които работят на две смени денонощно, изработват 4.380 часа, или двойно повече от обикновения канцеларист!

А г-да народните представители знаят от личен опит, че отидат ли в село, в празнични и неделни дни, общините може би ще забележат затворени, а пощенците са на работа. Трудът, тъй продължителен, се извършва при съвършено нехигиенични условия. Като изключим няколко специално построени пощенски, телеграфни и телефонни станции в големите градове, при строежа на които не е вложена никаква предвидливост за развитието на службите и почти всички са вече недостатъчни за развитите служби, всички останали в провинцията станционни помещения са частни здания, строени за всичко друго, но не и за пощенски нужди. Има много случаи, где то всички служби са натъпкани в една стая и наред с работещите дневно минават стотици клиенти, които кашлят, кихат в лицето на персонала и пр. Но не бива да отиваме надалеч.

Тук, в София, пред вашите очи, телефонната служба се извършва при една обстановка, при която като влезе човек, не може да не потръпне от ужас. Това е катакомба, коридор и всичко друго, но не и място за работа. Другарите от парламентарната комисия по Министерството на железниците и пощите имаха възможност да посетят тази станция, някои от които можаха да изразят своето впечатление с думите: „Не три, а 30.000 да ми дават, не мога да работя тук“. А те — нещастниците, работят по 2-3 часа непрекъснато, след което нямат елементарните условия да си починат. Почивката стара в две малки стая, изградени с тънки стени, под керемиците, на покрива, дето няма слънце и отопление.

Последиците от това ви са известни. В нехигиенични телефонни и телеграфни зали нервната и продължителна нощна работа руши здравето на телефонистите и телеграфистите, които не рядко биват измъквани от работните им места припаднали от изтощение и умора. Пътуващите по подвижните пощенски писалища, с влаковете, наред с другата служебна работа, при разнебитени пощенски вагони, пътувайки непрекъснато от София до Варна, до Бургас, до Видин, до Свиленград и другде, прехвърлят дневно десетки хиляди килограми човали с кореспонденция, връзки вестници и други. В праншите и без слънце експедиции, където си дават среща микробите от нелъния свят, дошли с пощенските човали, се разсипват служителите. Раздавачи и междуселски куриери не различават делник от празник, претоварени минават десетки километри ежедневно зима и лете. Техническият персонал при страшни виелици и други панични бедствия трябва да обезпечава съобщенията. За резултата от казаните трудови и хигиенични условия ето ни една малка илюстрация за здравето състояние на персонала.

През 1939 г. комисия, състояща се от главния лекар при Дирекцията на пощите, г-н д-р Икономов, и лекарите консултанти д-р Юркова и д-р Бенеза, преглеждат 327 души от персонала при телефонната централа в София, от които намират само 74 души здрави, а 253 болни; от анемия 100 души, нервно разстройство 8, туберкулоза 22, плеврит и перитонит 12, порок на сърцето 8, хронически катар на ларинкса 7, повредени очи 53 и др. Като се има пред вид стахът, с който се явяват служителите на прегледа, според мен, може би от уълнение и опита на мнозина да прикрият страданията си, гореизложените данни, въпреки всички старания, не отговарят вероятно на действителността. Може да се предполага, че процентът на болните е по-голям от изложения по-горе — защото чва медицинската комисия. Не е ли страшно и нужно ли е към всичко това да се прибави нещо повече? А това е и в другите служби и станции. Макар че анкетата е правена през 1939 г. днес положението не е по-добро, защото точно от тази година фашистките агенти изнасяха всичко за Германия и оставиха българските народ да гладува, гладелниците от които и днес още понасяме. Горната печална картина е резултат и на материалното положение. Да

1923 г. телеграфопошенските служители заемаха достойно място в стълбната за заплатите на държавните служители. Това беше, защото ведомството се третираше такава, каквато е действително — ведомство на специалисти и квалифициран персонал. След 9 юни септемврийските събития некоркото пощенско племе, което доста чувствително се прояви на страната на народа, трябваше да бъде ударено, да бъде разстроено и се създадоха разните категории, за да ги разделят и владят. Тези категории създадоха перспектива на някои, които крачеха през главите на останалите персонал, за да се докопат до тях с почтени и непочтени средства. Щатните таблици от 1943 г., с които фашистският разбойник Божилов се хвалеше, че е можал с един човек да разреши големия чинознически въпрос чрез закона за длъжностите, цензовете и пр., го разрешиха така, че се хвърли в братоубийствена война цялото държавно наемничество.

То това не беше случайно. То стана в 1943 г., когато реакцията беше на своя връх. Когато се увери, че не може да спечели голямата маса от държавни служители на своята страна, трябваше да ги хвърли в тази взаимна борба, да отвлече вниманието им от това, което става около тях за освобождаването на народа от фашизма, и затова едни облагодетелствува, а други онеправда. То става не само по ведомства, а и в самите ведомства. Цялото държавно наемничество е против тези щатни таблици, което се изрази и в конгреса на ОРПС и конгресите на отделните съюзи на държавните служители, и те трябва час по-скоро да се премахнат, като се изработят нови такива от компетентни от ведомствата и от ОРПС хора. Именно в сега действащите щатни таблици телеграфопошенските служители са ударени, третирани са като второ качество служители и са оставени на опашката, защото при изработването им не са се взели под внимание нито структурата на ведомството, нито съставът на наличния персонал и се е докарало положението, служители от една и съща длъжност, които работят на една и съща маса, да получават различни заплати. На второ място, еднакви длъжности по характер и изпълнение от ведомството на пощите и други ведомства, са класирани в пощите далеч по-долу от другите ведомства. Има служители, които, като постъпят, докато се угодят, стоят с една основна заплата. Цялото това положение внася дълбоко оскръбление и недоволство сред пощенци. Положението на всички държавни служители не е добро, и те очакват, че отечественофронтовската държава, както прояви вече своите грижи за държавните служители, ще се погрижи за тяхното подобрене, както заяви г-н министърът на финансите в отговора си при разискванията по закона за бюджета за 1946 г., че ще се изработят през годината нови щатни таблици, в които пощенци ще трябва да намерят своето подхвърло и заслужено място. Г-н министърът на финансите още през м. ноември м. г. беше издал окръжно, с което искаше от министерствата и дирекциите да представят, чрез изпращане човек в нарочна комисия, своите претенции по изменение закона за длъжностите и пр. и таблиците към него. Такава комисия не се събра, а се вземаха само писмени предложения. По наши сведения, в Министерството на финансите е приготвен законопроект за изменение закона и щатните таблици, който законопроект следваше да бъде вече внесен за разглеждане от Народното събрание, за да влезе в сила с новия бюджет за 1946 г. Пак по наши сведения в тези изменения не се разрешават въпросите с исканите изменения от пощенските служители, което ги хвърля в ново огорчение и тревога, изразена вече в телеграмите, които вярвам, че и г-н министърът на финансите и всички г-да народни представители са получили по няколко от своите избирателни колегии. Пощенци знаят, че с исканите изменения не ще им потече благодат, но те очакват един акт на справедливост, на зачитане на техния, позволете ми да кажа, робски труд, което се признава от всички. Уважаемият г-н министър-председател казва: „Тежният труд на пощенския персонал, който работи през всяко време на денонощието, съставлява основна грижа за подобрене материалното положение на пощенските служители“. Ние трябва да докажем, че в отечественофронтовския Парламент и правителство въпросите се разрешават обективно, справедливо и заслужено. Ето това трябва да дадем на пощенци. Те разбират много добре тежкото финансово и стопанско положение на страната ни. Те не желаят постоянна гонитба в увеличаване на цените и заплатите, за да стигнат до положението, каквото е в някои страни, да получават милиони левове заплати, но да не са сигурни, дали утре ще могат да се нахранят с тях милиони. Те ценят добре усилията на народното правителство да затвърди цените на продуктите от първа необходимост, но те не могат да не отчетат, че когато в сравнение от 1939 г. заплатите на държавните служители са увеличени 1.5 пъти, то за същото време цените на предметите за употребление по редовните и черноборсаджийски цени, по които са принудени да купуват, са повишени 10 пъти. Тази разлика ще трябва да бъде намалена.

Бюджетарната комисия се живия в болките на пощенските служители и в рамките на възможното даде кредит за едно сравнително подобрене на трудовото им положение чрез увеличение на персонала; предвиди кредит за премахване на някои несъобразности; даде възможност, щото телеграфната и телефонната фабрика да изиграе своето предназначение в увеличаване и засилване производството, като мине и на самоиздръжка; също даде възможност, селските телеграфни и телефонни съобщения да се пълневат в изправност и да се създадат сигурни съобщения за нашето село, а така също и за поддържане на кабела София—Русе, в който са вложени, както казах, стотици милиони левове, и който ще улесни извънредно много вътрешните и международните телефонни връзки и ще даде нови приходи на държавата. Като става дума за приходи на държавата, нека кажем, че пощите дават винаги по-чисти приходи от предвидените в бюджета приходи. 1945 г. приключи с надвишаване приходите с 176 милиона лева. А като вземем пред вид незаплатените от държавата услуги, тази сума се покачва на още много и много милиони

Г-да народни представители! В миналите режими нямаше никаква система и планомерност в подготовката и рекрутирането на пощенския персонал. Това не можеше да не се отрази върху правилното изпълнение на службите. Отечествонофронтовската управа на пощите не можеше да търпи това положение и пристъпи към издигане служебното и общообразователно ниво на служителите. С координираните действия между професионалния съюз и Главната дирекция през 1945 г. се проведеха конференции по области и станции, в които се изнесоха 3.700 беседи. Около 120 души служители от районните станции на три групи преминаха счетоводни курсове за осчетоводяване на всички районни станции, с тенденция това да стане и в и-малките такива. Целият телефонен персонал се подложи на контролен изпит, като преди това мина през един подготвителен курс. Такива се подготвят през тази година за раздавачи, пощальони, надзорници, телеграфисти и телеписти. Преди няколко дни се закри централният опреснителен курс от 25 дни при Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, посещаван от представители от всички районни станции, в който курс се минаха в лекции всички служби и общообразователни беседи. Този курс, лекциите на който се отпечатват, ще се пренесе долу по места и ще бъде преминат безусловно от всички служители. Така ще имаме още по-подготвени служебно и отечественофронтовски пощенски служители.

Г-да народни представители! Чл. 5 от закона за бюджета за 1946 г. ще засегне голяма част от пощенския персонал, и ако той остане, ще внесе разстройство в изпълнителната и ръководна служба. За това този чл. 5 трябва да бъде заличен.

В една или друга форма на жертвите на фашизма съвършено заслужено се дадох известни облекчения. Има обаче една група такива жертви, и то твърде голяма, които досега са пропуснати. Този пропуск трябва да бъде коригиран. Отнася се за държавните служители, които бяха уволнявани по закона за защита на държавата и закона за защита на нацията, които бяха в затворите и концлагерите. На тези служители трябва да се признаят годините, прекарани не по тяхна вина извън службата, за пенсия. Това е и справедливо, и заслужено, и редно и то трябва да стане още в тази сесия на Народното събрание.

В заключение, г-да народни представители, от името на нашата парламентарна група, на Работническата партия (комунисти), заявявам, че ние ще гласуваме единодушно бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, с което ще дадем възможност и на управа, и на персонал да проявят повече инициативи и творчество, за да отговорят на големите стопански, обществени и държавни нужди и за изграждането на благоденствваща отечественофронтовска България. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Една молба от председателството към народните представители, които ще говорят по този бюджетопрект: да се помнят да бъдат колкото може по-кратки. Специално по този бюджетопрект, доколкото знам, всички искания на дирекцията са задоволени, нямало е никакви спорове, затова по него отговорите ще трябва да бъдат кратки в изказванията си. Тази вечер бюджетопректът трябва да бъде гласуван.

Има думата народният представител г-н Александър Тасев.

Александър Тасев (с): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Пощите, телеграфите и телефоните представляват едно грамодно активно стопанско предприятие с най-разнообразни служебни подразделения в зависимост от задоволяване разнообразните обществени нужди.

Дейността на пощите, телеграфите и телефоните е тясно преплетена с живота и проявленията на държавния организиран апарат, стопанския и икономическия живот на страната и задоволяване нуждите на частния и обществен интерес във всичките му прояви.

Ако хвърлим един бегъл поглед към историческото развитие на народите от най-древните епохи до днешно време, ние ще забележим да се провира във вековете една червена нишка на постоянна стремеж към търсене на начини и средства за бързо предаване на човешката мисъл от едно място на друго — нужда, която в процеса на общественото развитие е тласкала непрекъснато човешката мисъл към изнамеряване на нови и по-съвършени форми на пощенски, телеграфни, телефонни и радио съобщения.

Още през времето на персийците и римляните старите истории отбелязват наченки от пощенски и телеграфни служби, изразени предимно в пронасяне със специални куриери на писма от държавен характер, а бележитият Херодот преди да замине за експедицията си против скитите — от 500 г. преди Рождество Христово — отбелязва персийския цар Кир като пръв организатор на една преходна пощенска служба, с помощта на която III станция, обслужващи пространството между Егейско море и столицата на Персия.

Историята на телеграфа датира също така от епохата преди Рождество Христово. Ксеркс, като създател на акустическата телеграфия, Анакс Тактикус, като създател на хидравлическия телеграф, Клод Шап, като създател на своя знаков телеграф, наречен още раменен телеграф, поставят началото на телеграфната служба отначало само за нуждите на държавата, а в последствие и за задоволяване на частни и обществени нужди. Началото обаче на модерната телеграфия започва през 1837 г. с изнамерването на Морзевия апарат от професора по приложните науки в Ню-Йорк Самуил Морз и Хюгения апарат, изнамерен от американския професор по физика Давид Едвин Хюг.

Изнамерването на телефона като бързо съобщително средство идва доста късно в историческото развитие. През 1876 г. американският учен Грам Бел извършва своите проучвания върху първия телефонен модел, горещият отначало с недоверие от западния цивилизован свят като създаване на дявола.

Годишите 1865—1907 са от изключителна важност за открития в областта на радио-предаванията и радио-приеманията. През 1865 г. знаменитият английски математик Максвел предсече съществуването на радиовълните и оповести своята теория, че светлината и топлината са форми на електромагнитната енергия. През 1885 г. Херц доказа съществуването на радиовълните, наречени в негова чест Херцови вълни. Бранли в 1890 г., Попов — 1895 г. и Маркони — 1895 г. изнамериха кохерера, с който напълно замениха първоначалния радиоприемник на Херц и увеличиха в значителна степен разстоянието на радиопредаванията, а на американеца Де Форест след дълги опити през 1906 г. се удава да изнамери и патентована първата си триелектродна лампа, използвана като усилвател на слаби токове с вноса честота и трюда-изправител — открития, които внесоха истинска революция в радиотехниката.

След освобождението на България руските окупационни войски предават на българското правителство 23 телеграфопощенски станции в княжеството, 12 телеграфопощенски станции в областта Източна Румелия, 2,056 километра стълбовата линия, 3,022 км. първо ници, 66 действащи телеграфни апарата, 187,800 франка приход с 210,930 франка разход. Освен тия телеграфопощенски станции, натоварени с размяна на вътрешна писмовна кореспонденция, с размяната на международната писмовна кореспонденция, са били натоварени заварените австрийски пощенски писалища в София, Русе, Варна, Пловдив и други някои по-големи градове.

Веднага след нашето освобождение първото българско правителство предприема постъпки чрез руския комисар в България княз Дондуков-Корсаков за присъединяването ни към Всемирия пощенски съюз, за който постъпки швейцарският федерален съвет е нотата си от 24 юни 1879 г. нотифицира в негово официално участие в тази всемирна пощенска администрация, считано от 1 юли 1879 г., а на 18 септември 1880 г. нашата млада държава се присъединява към Всемирия телеграфен съюз — ставайки по този начин член на всемирното телеграфопощенско и телефонно семейство.

Новото отечествено-фронтово правителство одухотвори една малка част от големата идея за Балканската федерация с постигнатото спогодбено съглашение между нашата пощенска администрация и пощенската администрация на братската Титова Югославия за установяване на едински пощенски и телеграфни такси по цялата територия на двете държави.

Здравите основи на телеграфопощенското ни дело, поставени от нашите освободители руските войски, послужиха като солидна предпоставка за бързото и всестранино развитие на телеграфопощенските и телефонни служби.

Държавата, водима от желанието да запази своите интереси и интересите на своите членове, си е запазила изключителното право да организира и експлоатира телеграфопощенските и телефонните служби. Строителите на младата ни държава са схващали много правилно значението на това важно ведомство за консолидирането на нашата стопанска и политическия живот, като са предвидили още с първия законодателен акт, влязъл в сила на 13 май 1881 г.: „Върху всичко пространство, по-голямо от 4 км., княжеството си задържа правото да построява и разработва пощите, телеграфите и телефоните“. Като запазва тайната, неприкосновеността на пощенската кореспонденция — върховно право на всеки български гражданин.

Г-жи и г-да народни представители! Изграждането на българското телеграфопощенско дело не е плод на експерименти в лабораториите на големи богати държави, а е резултат на собствени сили, плод на българския практически ум, на българската енергия и работоспособност на шема млади идеалисти, стажували при руските окупационни власти без заплата и при крайно лоши трудови условия, но пропити с фанатична вяра в успеха на започнатото дело. Пощите, телеграфите и телефоните изникват като феякс едновременно с изникването на България като самостоятелна държава, защото от поробителката ни Турция пощенци не получиха нито пощенски кацър, нито служебни татацини, нито някаква солидна основа за извършването на пощенските, телеграфните и телефонните служби.

Именно тук ще следва да се отбележи, че българският упорит труд, вложен в богатия професионален опит на цивилизования свят, с цената на много жертви и при крайно ограничени възможности, създаде днешната сложна мрежа от телеграфопощенски станции, телеграфни и телефонни жици, преплитани се надлъж и нашир по цялата родна земя, подпомагайки културното ни, икономическо и стопанско процъфтяване.

Г-жи и г-да народни представители! Три са основните елементи, които стимулират развитието на нашето телеграфопощенско и телефонно дело: първо, изразените грижи на държавата в гъвкаво и целесъобразно законодателство, което да подпомага неговото всестранино развитие; второ, съоръжения и грижи по поддържането им и, трето, персонал — живата сила във ведомството, която твори и поддържа съобщителните връзки в живота на нацията.

Първото уповане на българските пощи се формира на 11 април 1879 г. с утвърдените от княз Дондуков-Корсаков „Временни правила за пощевата част в България“. С този първ закон по ведомството на пощите се създава централно пощенско управление с местни пощенски учреждения и се прави едно разграничение на външната и отговорностите на началническите длъжности и изпълнителния персонал като първа стъпка на една здрава иерархическа подчиненост, която в последствие даде толкова положителни резултати за цялостното изграждане на пощите, телеграфите и телефоните.

Публикувано в „Стенографски дневник“ за пощите и телеграфите от 30 септември 1871 г. за пощенските служби в Източна Румелия, законът за пощите и телеграфите от 24 април 1881 г., временният устав за пощите и телеграфите от 1 декември 1881 г., законът за пощите и телеграфите от 16 декември 1889 г. и законът

за пощите и телеграфите от 1906 г. правят съществени промени в централното ръководство на ведомството с оглед на една по-голяма експедитивност и прегледност в отправляването на телеграфопощенските и телефонните служби.

Днешната организация на ведомството, като рожба на това законодателство, отговаря на новите нужди на времето. Налагат се известни малки корекции в децентрализацията на правата и отговорностите на служебната иерархия, възстановяване на началническия авторитет и престиж и създаване на трудовата дисциплина — мерки от естество да дадат един напълно завършен вид на това стопанско предприятие, за да може то да разреши правилно поставените му големи и отговорни задачи в областта на стопанското ни възстановяване.

Позволявам си да кажа само няколко думи за тарифната политика на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, с оглед настъпващите изменения в стопанската конюнктура като последица от втората световна война. Въпросът за финансовия резултат от експлоатацията на пощите, телеграфите и телефоните заслужаваше нашето особено внимание, защото от резултатите на тази дейност ще се съди и за общата стопанска политика на това важно обществено предприятие.

По начало ние не можем, освен да изхождаме от принципа на икономиката, че за всяка сторена услуга следва да се търси и получи нужната равностойност в пари или други ценности. Търсейки обаче да получим средния еквивалент срещу дадените услуги, на нас ни се излага да държим сметка и за другото важно предназначение на пощите, телеграфите и телефоните в цялостния живот на народа ни — неговото всестранино културно, стопанско и икономическо издигане. Разбира се, удовлетворяването на културно-просветните нужди ще трябва да се движи в рамките на възможностите и без риск за бюджетни дефицити, които биха могли да спънат неговото развитие. Особено при определяне на тарифите в това ведомство при сегашното следвоенно време ще следва да бъдем внимателни, за да не попаднем в грешки, които биха могли да ни дадат отрицателни резултати в общо следваната от същото ведомство стопанска политика. При определяне на тая тарифна политика ще следва да се имат пред вид военновременната конюнктура, стопанската депресия като последица от войната, търговският елемент като константна величина, податливите сили на българския трудов народ и неговият спелен лод и най-после великия друг обективен условия, месолазни до известна степен при определяне на пощенските, телеграфните и телефонните такси.

Въпрос за целесъобразност и субективна преценка е, доколко устойчивостта и големината на приходите могат да се обусловят само от постоянното увеличение таксите по различните служби при относително запазване ограничен брой на пощенските клиенти, или увеличението на приходите ще следва да се дължи в средни пономисни такси, но в масовото увеличение на пощенските клиенти, особено на телефонната служба. При днешното обществено развитие телефонът се извършва търси като бързо съобщително средство, но за голямо съжаление телефонната служба е още слабо развита.

Към 31 декември 1945 г. при население 6,300,000 души, в провинцията имаме само 17,500 телефонни поста, или един телефонен пост на 360 души. В София при население 700,000 души имаме 13,610 телефонни поста, или един телефонен пост на 52 души. Общо за България при население към 7 милиона души имаме 31,110 телефонни поста, или един телефонен пост на 225 души. При днешната развита техника това число на телефоните не може да ни задоволи, защото се ограничават възможността за засилване приходите по естествения път на масово използване тази важна техническа придобивка.

Г-жи и г-да народни представители! Организацията на пощите, телеграфите и телефоните по сложност на съоръженията в нищо не отстъпва на сложната нервна система в човешкия организъм. Всяко колебание, всяка слабост, всяка малка повреда в нервната система на човешкия организъм води към упадък, сериозни болестни сътресения и гибел. Това едновременно важи и за съоръженията по ведомството на пощите, телеграфите и телефоните. От състоянието на телеграфната и телефонната мрежа, на телеграфите и телефонните апаратури и на общия технически инвентар зависи твърде много дали пощите, телеграфите и телефоните ще оправдаят своето високо предназначение на лост за държавно строителство и обществен напредък.

Тук е невралгичният пункт на нашето телеграфопощенско дело, и аз искам да обърна върху него вашето внимание. Нашите технически складове са празни. Продажните реакционни правителства до 9 септември 1944 г. бяха сключили сатанинско-предателско спрзуимение с германските империалисти за предаване плодствете от българския свещен труд в ръцете на германските международни палачи, но те нямаха време да помислят за запасване на нашите стопански предприятия с необходимите технически съоръжения и с инвентар за тяхното редовно функциониране и разрастване. Аномалиите в железниятото ни дело, държавните и частните мини, пощите, телеграфите и телефоните — стопански предприятия, тясно свързани с живота на нацията — се дължат до голяма степен на липса на машинни части, жици, номератори, апарати, въжета, изолатори, куки и технически инструменти за поддържане на техническите съоръжения. При 31,110 телефонни постове в цялата страна. Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните разполага сега само с 31,500 телефонни апарати, или с една скромна резерва от 390 апарата. От всички 1,595 телеграфни и телефонни номератори голяма част са отдавна амортизирани и мъчно използваемии в активна служба. Част от 787-те морзови и хюгви апарати са архаична остарялост, негодни да задоволят нуждите на телеграфния ни трафик.

Напоследък техническата служба при Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните полага похвални усилия за увеличаване броя на висококачествените уреди, които към 31 декември

ври 1945 г. са стигнали цифрата 110 с тенденция на ново увеличение през предстоящия септември сезон. В това направление усилията на Главната дирекция трябва да бъдат активно подпомогнати от правителството с отпускане на достатъчни кредити, тъй като само по пътя на увеличение високочестотните уредби и броя на автоматичните градски и районни телефонни централи телефонната служба най-после ще бъде поставена на нужната висота. Нужно е бавно, но постепенно и упорито да се огледа към увеличаване броя на директните телеграфни и телефонни връзки между различните населени пунктове в страната, за да се създаде възможност за пълно рационално използване на веригите при протичане на телеграфния и телефонен трафик.

Другарят Ганев ви даде цифри за стълбовите линии и дължината на проводниците, за телеграфната служба, за телефонната служба и за кабелната служба. Проучени добре тия сведения, които той ви даде, и статистическите данни за повредите по телеграфната и телефонната мрежа, които отнемат доста голяма част от времето на поддържащите технически персонал за тяхното отстраняване, може да се направи един положителен извод: първо, че част от телеграфните и телефонните проводници се състоят от стара ръждясала поцинкована жица с намален диаметър в сечението си от 3 м. м. на 1—1.5 м. м., която лесно се къса при резки промени на времето; второ, че липсват достатъчно големи кредити за ежегодни генерални ремонти на стълбовите линии и, трето, липсват предварително закупени и складирани резервни стълбове, с които ежегодно при ремонтите да се подменяват старите и изгнили стълбове.

Лошо поддържаните по липса на средства и материали стълбови линии, стари номератори и телефонни апарати и липса на спомагателни технически части са ядката на формиралото се обществено недоволство против телефонната служба, което почти във всички случаи на невъзможност за редовно протичане на телефонните разговори се изсипва върху главите на телефонния персонал — мъчениците в телеграфопощенското и телефонното ведомство.

Няма да бъдем обективни в преценките си, ако не кажем няколко думи и за селските телефонни съобщения, респ. телефонните стълбови линии, които се строят, поддържат и ремонтират със средства от общинските бюджети.

Желанието на селските общини да се свържат с телефонни съобщения е лесно обяснимо, като се имат пред вид нуждите на околняската и общинската администрация и частните и обществените интереси. Средствата на общините обаче не всякога се покриват с това желание. Купува се жица, купуват се изолатори, куки и други спомагателни материали, намират се и малко стълбове, негодни за една здрава и издържана технически стълбова линия, и съобщенията за първата година се осигуряват. Не минава обаче и една година от построяването на линията, тя се изоставя, в общинските бюджети не се гласуват редовно всяка година кредити за поддържането и ремонтите й, стълбовете изгниват и не се заменят с нови, а жицата пада по земята и престава да служи като проводник. Разправите между общинските власти и техническите органи на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните зачестяват, понеже първите искат да имат изправна телефонна линия без да отпускат средства за поддържането й, а Главната дирекция на пощите не може да извършва ремонти по законни причини и поради липса на гласувани кредити в бюджета й. Винаги обикновено и тук пада върху главите на телефонния персонал поради невъзможност да се гарантира редовното размяняване на телефонните разговори по тия хронически болни линии.

Въпросът за общинските телефонни линии ще следва да получи положително разрешение, защото се касае до уредяване на една обществена служба от голяма важност за държавното и общинското администриране, до задоволяване нуждите от бързи телефонни съобщения на една доста голяма част от българското трудово селство, главна опора на отечественофронтовската власт.

За ремонтите и поддържане на селските телефонни линии ще следва да се намери начин те да бъдат прехвърлени към държавната телефонна мрежа, като се отпускат по бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните ежегодно достатъчни кредити за редовното им ремонтване и поддържане, а в бъдеще построяването на нови селски телефонни линии да се извършва със средства и материали от Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните по предварително изработен технически план.

Г-жи и г-ла народни представители! Когато говорим за значението на пощите, телеграфите и телефоните като стопанско предприемателство от извънредна важност за културния ни и стопански възход, пред нас неволно изпъква образът на телеграфопощенеца, живата сила, която върти колелото на службите и създава за българския трудов народ материални и духовни ценности, определящи почетно място на нашата хубава страна между свободолюбивите културни държави. В дни на войни, в дни на народни бедствия и в дни на народни тържества телеграфопощенецът работи упорито и весело, дайно за благо на своя народ. На релето в апаратната, на телефонния номератор с напрегнат поглед към святащите като звезди електрически лампички, в прапната и задуща експедиция, по прапните друмина с чанта пълна с писма, вестници и списания, той носи радост, култура и прогрес като тръбен зов за идващия нов отечественофронтовски слънчев ден. През време на отечествената война против германския империализъм рамо до рамо със славните бойци от Първа българска армия, начело със своя прославен полководец генерал Стойчев, вървеше безшумно скромната фигура и на нашия пощенец, който чрез военнопощенските станции създаде здрава връзка между фронта и родината и със своята упорита и всеотдайна служба пот свиственето на снарядите допирисе твърде много за успешното завършване на военните действия.

Г-жи и г-ла народни представители! При разискванията по закона за еднократна помощ на държавните служители и по отговорна на тронното слово почти всички народни представители говореха

оправдана загриженост и подчертаха дебело бедственото материално положение на държавния чиновнически кадър. Направиха се някои препоръки за разрешаване в най-скоро време на чиновническия въпрос.

Персоналът по ведомството на пощите, телеграфите и телефоните е зле платен. Средната месечна заплата между 5000 и 5500 лв. е недостатъчна за задоволяване на най-насъщните нужди. Поставен да работи при крайно тежки трудови условия на интензивна дежурна работа, недояждането, негов постоянен сълтъник, върши своето разрушително дело. Анемията, неврастенията и туберкулозата са намерили широка почва за развитие в това важно стопанско предприятие като резултат на прекомерния труд, лоши трудови условия и заплати под екзистенциния минимум за средно човешко съществуване.

През ръцете на 8.955 чиновници и служещи по ведомството на пощите, телеграфите и телефоните през 1945 г. е минала колосална работа, творчески дежурен труд, далеч надминаващ и най-реалистичните пресмятания на повърхностния наблюдател. Другарят Коста Ганев много правилно подчерта, че телеграфопощенците, които дежурят на две смени и на три смени в две дежурни, работят респективно 258%, 351% и 100% повече от обикновените чиновници. През пощенските експедиции и през ръцете на пошальоните и пощенските раздавачи е минал, както ви посочи др. Ганев, един огромен пощенски трафик: за 1921 г. 98 милиона пратки; за 1931 г. — 139 милиона, за 1941 г. — 302 милиона, за 1943 г. — 351 милиона, или увеличаване спрямо 1931 г. с 258%.

Също така той ви посочи конкретно, с цифрови данни, огромната работа в количествена служба, в телеграфната и телефонната служба, огромната работа на чиновниците в Спестовната каса и чековата служба. В Спестовната каса са направени операции за 11 милиарда лева — един неизчерпаем източник на жива струя в помощ на държавното стопанство. Изплатени са за няколко милиарда пощенски заплати. Тая служба е тясно свързана с българския народ и е най-много популяризирана между него.

Общото увеличение на работата в телеграфопощенските станции, според цифрите, които ви даде другарят Коста Ганев, от 1931 г. до сега е 117%.

Срещу непрестанното увеличение на работата по ведомството на пощите, телеграфите и телефоните, увеличението на персонала е ставало доста бавно, както и той подчерта, което е причина да се влоши още повече положението на телеграфопощенеца. Докато имаме увеличение на работата с 1176%, увеличението на персонала е едва със 102%.

Като последица от непрестанното разрастване на телеграфопощенските и телефонните служби имаме и прогресивно увеличение на приходите от 281 милиона лева през 1935 г. на 1.719.525.154 лв. през 1945 г.

Като прибавим към приходите за 1945 г. и сумата 265 милиона лева за услуги на Контролната комисия, 63 милиона лева задължения на различните държавни учреждения срещу телефонни такси и 200 милиона лева безплатни услуги на държавата по пренасяне на писмовната й кореспонденция, за същата година е реализиран приход само от държавни такси над 2 милиарда лева срещу разход от 1.200.000.000 лв., или към 800 милиона лева чиста печалба за държавното съкровище.

За пръв път от създаването на пощите, телеграфите и телефоните новото отечественофронтовско правителство удовлетворява справедливите искания на тия скромни държавни труженици, като увеличава тяхното число до възможния за настоящия момент максимум, с оглед на едно правилно отправление на телеграфопощенските и телефонните служби. С поправките, които се направиха в бюджетопроекта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните в комисията по Министерството на железниците, пощите и телеграфите, възприети и от бюджетарната комисия, бюджетопроектът излиза в един завършен вид, голем да създаде повече творчески инициативи в това важно стопанско предприятие.

Паралелно с тия грижи на правителството за подобрене на трудовите условия за работа, нашата парламентарна група смята като повече от належащо бързото изработване на един нови щатни таблици с нови определени основни заплати, които да отговарят на посъпването на живота и в които щатни таблици на телеграфопощенците да се даде едно по-предно място съобразно интензивността, отговорността и важността на техния дежурен труд, право, което те са имали в миналото, но което в последните няколко години им е отнето по един жесток и несправедлив начин.

От таблицата, която имам на ръка, се вижда, че през 1914 г. прислужниците, разпачките и межлуселските куриери, които сега са в шеста категория, са получавали месечна заплата 60, 75 и 85 лв.; телефонистите, надзорниците и пошальоните, които сега са в V категория, са получавали 85, 100, 110 и 130 лв. Чиновническият персонал е започвал своята кариера от X клас, като е получавал първоначална заплата 150 лв. и е достигал до 480 лева, което го е поставяло в първите редове по отношение на всички други държавни служители.

Няколко думи и за общата политика на правителството относно увеличение броя на телеграфопощенските станции, за да се отговори на една назряла обществена нужда и да се подчертае правотата на една мисъл — че от развитието на пощенските, телеграфните, телефонните и радиосъобщенията в една страна може да се съди за степента на нейното държавно, културно и стопанско развитие.

Към 31 декември 1945 г. ние сме имали, както очерта другарят Коста Ганев всичко 1.053 телеграфопощенски и телефонни станции, разпределени по области, като на всяка станция се е надала да обслужва, по области, както следва: Бургаската, една станция — 5.400 души; Варненската — 8.075 души; Врачанската — 5.943 души; Горноджумайската — 7.660 души; Пловдивската — 7.769 души; Плевненската — 3.900 души; Русенската — 7.463 души; Старозагорската — 6.524 души и Софийската — 6.541 души.

Интересно е, г-жи и г-да народни представители, да сравним тия цифри с цифрите, които ни се дават от официалните статистики за разликите на службите в другите държави. В Франция, при едно население 40.000.000 души, имаме 200.000 чиновници, или един чиновник обслужва 200 души. Швейцария, при едно население 4.302.000 души, има 16.740 чиновници, или един чиновник обслужва 256 души. Дания, при едно население 3.964.000 души, има 13.934 чиновници, или един чиновник обслужва 285 души. В Швеция един чиновник обслужва 370 души, в Белгия — 478 души, в Финландия — 600 души, а в България — 794 души.

Аз съм сигурен, че новото отечественофронтовско правителство ще намери достатъчно сили в себе си, за да задоволи и тази крепяща нужда и по един предварителен установен план ще увеличи броя на телеграфопощенските станции и съответно нужния брой служители, за да може всяко по-голямо селище в нашата страна да се ползва от постиженията на съвременната техника и се спести времето на българския селянин за отиването му до телеграфопощенската станция в съседното село или град за подаване на едно препоръчително писмо, колетче, телеграма, или да си изтегли малката земеделска пенсия.

Преди да завърша ще кажа няколко думи и за рекрутирането и авиационното на телеграфопощенския персонал като предпоставка за правилното развитие на телеграфопощенската и телефонната служби. Рекрутирането на чиновническия кадър е ставало в зависимост от нуждите на службите и наличността на кандидатите в дадено време. В закона за пощите, телеграфите и телефоните от 1906 г. за длъжността телеграфист е бил определен ценз средно образование, а при липса на кандидати с такова образование за чиновници телеграфисти са били приемани и кандидати с най-малко петокласно образование. През време на първата световна война, когато имаме належаща нужда от чиновници-телеграфисти, а кандидатите със средно образование липсваха, Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните прибегна до рекрутиране на чиновнически кадър от средата на наличния персонал с петокласно образование след предварително издържан приеман изпит по някой от чуждите език.

Този чиновнически кадър, приет в едно аномално време на военна конюнктура и при крайно належаща нужда за телеграфисти и хюгисти, изкара редовно своя чиновнически стаж от една година, държа редовно всички установени професионални изпити и изнесе на плещите си една огромна работа при крайно тежки трудови условия и извървядуло лошо материално положение, но в последствие по един необясним начин беше пренебрегнат и изоставен в своите редовни повишения като неотговарящ на образователния ценз. Негово повече с закон за длъжностите и цензовете на длъжностите служители беше накаран и неговата заплата с 10 и 15%, макар в случая нито логиката, нито духът на закона да не са оспорвали правилата на установената практика, основана на положението, че въпросът за образователния ценз на чиновниците по пощите, телеграфите и телефоните се е считал изчерпан с факта на тяхното назначение, станало въз основа на изисквания в момента законен ценз. Тук едва ли не се защита само дипломата за образование.

За да се види какво отношение има по тая материя науката, давам извадки по този въпрос от капиталното съчинение на г-н проф. Петко Стайнов „Чиновническо право“, том първи, издание на университетската библиотека. Той казва: „Изискванията за дипломи, които у нас се препоръчват с такава настойчивост, за други държави не играят такава роля. В тия държави важното е за гражданина не дали е добил или не някакъв диплом, а дали е способен или не, дали знае известна специалност или не. За хората другаде не се съди по диплом, а по проявена способност, проявявана в някои случаи с конквас. Дипломата е нещо второстепенно. Така е например на много места сред англосаксонската раса и в братския Съветски съюз. Интересно приложение на тази идея намигаме в финландската конституция, чл. 86: „Общите качества, на които трябва да отговаря всеки кандидат за обществена служба, са: талантът, способността и доказаната честност.“

Конкурсът е едно много добро средство за избягване на фаворитизма при назначението и при повишенията и за добрия подбор на най-способните. Държавата за управлението си има нужда не от доказано учени хора, а от добри и изпълнителни чиновници.

Нашата парламентарна група, г-жи и г-да народни представители, смята, че това неправилно третиране на една доста голяма част пощенци, работили със стоицизъм и рядка преданост в полето на телеграфопощенското дело в най-трудните за държавата ни моменти, трябва да се премагне, и те трябва да бъдат подбрани заедно с другите пощенци под един общи норми за повишение без никакво ограничение.

Въпросът за правилното и редовно повишение на пощенци е стоял вън от преден план във всички прояви на това стопанско предприемие.

Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните е предприемала на няколко пъти опити да установи един ясен и издържан принцип за начина, по който да става това авансиране на персонала по ведомството като стимул за предаване и беззаветна служба, но никога в миналото не е успявала на своите задължения. При всяка промяна в ръководството на централното управление, под натиска на вътрешни и външни фактори, една отделена система в повишенията е била замечана с друга — политика, която е хвърляла в опрадателна нервност и служебна несигурност персонала в това ведомство.

В професионалните среди на телеграфопощенция е бил поставен не един път на разглеждане този капитален въпрос за тяхното съществуване, без обаче техните решения да са били вземани под внимание от респективните отговорни фактори до 9 септември 1944 г. Така изработеният правилник през 1925 г. за рекрутиране и авансиране на телеграфопощенския персонал с изпит при определено число прослужени години — за чиновници без съответно образование 12 години, за чиновници със средно образование 6 години и за чи-

новници с висше образование 3 години — остана само написана книга. През есента на същата година при наличността на този правилник бяха повишени в по-горна категория едно голямо число телеграфопощенци, неотговарящи нито на служебния ценз, нито на образователния ценз.

Едва през 1935 г. след разработването на нов правилник, Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, в лицето на административния си съвет, взема решение, повишенията да стават с установени професионални изпити за III и II категории, които изпити бяха произведени; издържалите успешно изпита си бяха подоредени по бал и повишавани според установения ред.

През 1941 г., под натиска на професионалното въздействие, беше премахната една очебийна неправда по отношение възпитаниците от професионалния отдел при Телеграфопощенското училище, които бяха приравнени по образователен ценз с възпитаниците от средния отдел при същото училище.

9 септември 1944 г., г-жи и г-да народни представители, донесе нашето второ политическо освобождение. Тази светла историческа дата се очакваше с нетърпение и от професионалното движение като спасение за отрудения български изрод. Ние смятаме, че стачките повишения на пощенци след тази дата са едно временно, ненормално явление, което ще следва да отстъпи мястото си на един здраво установен принцип, отговарящ на нуждите и на желанията на персонала по това ведомство. Отечествонофронтовската власт, която е една народна власт, сигурно е, че ще установи една политика на еднакво третиране на всички държавни чиновници по отношение на тяхното авансиране.

Установените основни заплати по ведомството на пощите, телеграфите и телефоните с закона за длъжностите и цензовете на държавните служители не отговарят нито на индекса на поскъпването, нито на справедливия принцип — чиновници с редовно издържани професионални изпити и еднаква работа да бъдат третирани еднакво, а не според образователния им ценз поставяни в различни степени на основните им заплати.

Отечествонофронтовската власт ще следва да постави един принцип като свещено право в живота на държавните и частните учреждения: по-малко дипломи, повече смислена и творческа работа и професионално издигане. Да вкореним вярата във всеки държавен служител, че чрез упорита работа той може свободно да върви по пътя на служебната иерархия и че от обикновен раздавач пътят му до началнически стол не е дълъг, стига в службата да бъде волеен и упорит работник, майстор в своето изкуство. Тази вяра за неговото служебно издигане ще осмисли живота му, ще го импулсира в работата му и ще създаде от него не един пасивен, а един активен обществен деятел, един усърден и работлив държавен служител.

Нашата парламентарна група смята, че е крайно належащо по ведомството на пощите, телеграфите и телефоните да се установи изпитаният вече начин на професионални изпити като възможност за редовно повишение в служебната иерархия по нормите, които отбелязват по-горе. А на служащите с най-малко третокласно образование и 15-годишна непрекъсната служба по ведомството да се даде право да авансират чрез успешно издържан професионален чиновнически изпит до длъжност телеграфопощенски чиновник — най-малката стълбца от чиновническата иерархия.

Да подпомогнем изграждането на едно стабилно телеграфопощенско дело в станащата ни като лост на нашето стопанско и културно-просветно издигане.

Да отдадем справедлива адмация на предавателите телеграфопощенски и телефонни труженици, които безшумено, но упорито подпомагат изграждането на една нова отечественофронтовска, демократична България.

Нашата парламентарна група ще гласува бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните с нанесените в него поправки от бюджетарната комисия и комисията по Министерството на железниците, пощите и телеграфите. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попалатов: Има думата народният представител Станимир Кръстев Гърнев.

Станимир Гърнев (зв): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители и представители! Всичко онова, което се каза от прегледаните оратори, аз ще го съкратя, за да не стават повторения. И затуй ще бъда много кратък (Ръкоплескания и „Браво.“)

Внесеният за разглеждане, одобрение и гласуване от Народното събрание бюджет за разходите по Министерството на железниците, пощите и телеграфите, респективно Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1946 бюджетна година, иде да отговори на една крепяща нужда в живота на държавата. Тая дирекция има назначението да обслужва всекидневните нужди на гражданите и общо — живота на държавата, за което тя бодави с чисто технически средства: телефона, телеграфа, радиото и по.

Г-да народни представители! Живеем епоха на най-големите постижения на човешкия гений — века на мотора, аероплана, радиото, атомната енергия. Особено сега в последните години на току-що завършилата втора световна война умовете на всички светла на науката и техниката бяха въпрегнати в най-усилена творческа дейност, която ни даде велики открития, за които тепърва човечеството ще има да мисли, как да бъдат оплодотворени за мирното съществуване на бъдещия живот на света. Техниката квази с гигантски крачки по пътя на прогреса и цивилизацията. Тя ни поднася все нови и нови открития, тъй необходими и полезни за един по-добър и смислен човешки живот.

Аз нямам за цел да правя апология на техническите постижения в областта на свързките и транспорта, защото с всеки нов измислен ден те се нагледат в съзнанието на културния човек с все по-голяма сила и по-неотменимо; без тях животът е невъзможен. Свързките

в съвременния държавен организъм играят ролята на нервите; без тях той не би могъл да съществува. Едва ли би се намерил човек да отрече или осори значението и ролята на правилните и редовни връзки и съобщения в отношенията както между отделните индивиди, така и между държавите. Без тях не би било мислимо каквото и да е развитие на индустрията, търговията, промишлеността, изкуствата, науките и всички други културни постижения на човешкия гений. Културните нужди на съвременния човек и на съвременната държава са толкова много нарастнали и разнообразни, че е немислимо дори да се предполага каквото и да е благосъстояние без услугите и съдействието, които ни предлагат техническите усъвършенствувания в съобщителните средства и транспорта. Съвременният културен човек гледа на съобщенията и транспорта като на едно от най-ценните достояния на цивилизацията, които способствуват във всяка степен за духовното и материалното издигане и благополучие на цялото човечество. Степента, до която са развити и усъвършенствувани железниците, пощите, телеграфите, телефоните и радиото в една държава, показва равнището на културата, до което се е издигнала тази държава. Събития от най-разнообразно естество, които всеки момент стават из разните краища на света, благодарение на радиото, телеграфа и телефона незабавно стават достояние на всички люде по четирите краища на света. Личните материални и духовни нужди на човечеството ежедневно, ежемесечно, ежеминутно дори, биват обслужвани от пощите, телеграфите, телефоните, радиото и железниците. Благодарение на тях служби в държавата, никой гражданин не е лишен от връзка със свои близки и далечни хора. Всички служби по съобщенията и транспорта образуват една сложна верига, която поддържа връзките не само между отделните хора, но и между държавите и способствува за създаване на материални и духовни блага, красота, удобства и смисъл в живота.

При условията, в които живеем днес, не може и да се мисли, че е възможно каквото и да е културен и стопански възход, без отлично организирани и силно развити съобщения и транспорт. Съвременната сложна организирана държава не би могла да функционира правилно и да живее един нормален живот, ако няма безупречно уредени и силно развити съобщителни и транспортни средства. А това би било възможно само със специално подготвения персонал по това ведомство.

От преждеговорившите оратори се изнесоха данни, какъв е трафикът, какъв е размерът на работата, която изпълняват нашите пощи, телеграфи и телефони. На мен остава много малко още да кажа. Огромната работа, която изпълняват служителите при пощите, телеграфите и телефоните, които с рядко себеотричане и жетовоготовност дават своя ценен принос за всеобщия възход на нашата мила и скъпа родина, е доказана. Тук притежавам на ръка един акт, който е съставен за злоупотреба, която се е случила с един пощенски чиновник, който пада на борото си, когато напася данните по пенсионните книжки на земеделците стопани. (Ръкоплескания) Няма да го чета. Той пада вследствие на пресилената работа, с която е бил натоварен. Тия мъжличиви и ревностни плочети за благодеянието на нашия народ безшумно работят с високо съзнание, че изпълняват един дълг към своя народ. Те трябва добре да познават условията, при които ще работят, и трябва правилно и спокойно да се поощрява техният немислен труд, за да им се отдаде заслуженото признание и възнаграждение.

Веднага изпъква въпросът, как могат тия скромни служители да се справят с тая колосална и отговорна работа? Те изнемогват и изпадат до крайния предел всичките си духовни и физически сили. Друг отговор за разрешението на този голям въпрос, бих казал, освен увеличаване на персонала, не би могъл да се даде.

Сега се иска едно увеличение на персонала от 9.593, колкото са били на 1945 г., на 11.086 души, или увеличаване от 1.493 човека, от които 1.304 са представени в бюджетопроекта преди да мине той през парламентарната комисия по пощите, телеграфите и телефоните и през бюджетарната комисия. Комисията единодушно се съгласаха, персоналет да се увеличи с още 189 човека, и така цялото увеличение възлиза на 1.943 човека.

Пон все че извънредният труд се заплаща, общо взето за колосалния труд, който нашият пощенец алага, той е съвършено слабо платен, като се има пред вид и днешното прекомерно поскъпване на живота. Той, както всички други държавни служители, понася безропотно това, имайки пред вид крайно затрудненото финансово положение на държавата, с надеждата, че тя цени труда на телеграфопощенци и, доколкото възможностите й позволяват, вече ще направи нещо за тях. В някои по-големи станции, гдето персоналет е по-голям и работата повече, на последния се дава безплатна храна за обед, което все пак е една помощ от държавата. За някои техници и главно раздавачите, чиято работа е постоянно движение в жибаво и лошо време, зима, лете, денем, нощем, налага се да им се отпускат по-често обуща.

Условията, при които работят пощенци, са изобщо много лоши. Като изключим няколкото специално построени модерни пощенски палати в по-големите градове, продължителният труд на тия служители се извършва при крайно лоши хигиенични условия, защото останалите пощенски сгради са обикновени частни помешения, строени за всичко друго, но не и за пощенски нужди. Ние, членовете на парламентарната комисия по Министерството на железниците, пощите и телеграфите, имахме случая да бъдем разведени от уважаемия г-н главен директор на пощите, телеграфите и телефоните, който ни показа всички почти служби в тая дирекция, и ние се уверихме действително в това. Ние разбрахме, че пощенските служители външат истински подвиг със своя непоносим труд, на много места при лоши условия.

Ние видяхме в залите с телефонните номератори при Централната пощенска станция голям брой млади девойки-телефонистки, които не обръщаха внимание на вълзлата при тях голяма група

шни хора, защото бяха всецяло предадени на своята служба и със светкавична бързина вадеха и безпогрешно поставяха безбройните щенсели, за да задоволят непрестанните искания на телефонните абонати. Човек трябва да надникне тук и да види как се работи при телефонния номератор, за да се отнася с респект към тия служители и да бъде винаги въздържан в обръщения си към тия неуморими труженици, а не да отпраща хули и недоволства към тях, както обикновено става, когато навреме не получи искания номер за разговор. Нека се зиге, че на всяка телефонистка се пада да обслужва по около 300 абоната. Куба, улта на въздуха в тая зала за 3р-я на работещите в нея е нищожна в сравнение с необходимото, според изискванията на хигиената. Въздухът, който се диша от тия крехки души, е отворителен и бързо руши здравето на тия, спокойно бих ги изовал, български „герои на труда“. Непрестанното бръмчене на номераторите държи нервната система на тия хора в постоянно и пълно напрежение и рядко би могло да се срещне пощенски служител, особено телефонист или телефонистка, който да не страда от неврастения или да не е спокоен от „жълтата гостенка“. Затова техния живот е кратък, и малко са щастливците, които дочакват и могат да пожияват по-спокойни дни, макар и като пенсионери.

В миналото малко се е спирало вниманието на отговорните фактори върху условията за работа и въобще върху съдбата на тия мъжличиви и безропотни, но честни и доблестни държавни служители.

Г-да народни представители! Какви корекции се искат в представения бюджетопроект на Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните?

1. Всяка година Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните изпраща в чужбина по четни души чиновници за следване във висшето телеграфопощенско училище, предимно в Париж. За изплащане разликата между основната месечна заплата и повишенията за изслужено време досега се предвиждаше на тия хора по 12.000 лв. едномесечно. Тая сума при днешния курс на лева и общото поскъпване е крайно недостатъчна и се иска тя да бъде увеличена на 17.000 лв. месечно едномесечно.

2. В Министерството на железниците, пощите, телеграфите и телефоните длъжностите: ръководител, контролор, началник-станция III и IV степен са еднакви по ценз и отговорност, но се различават по заплата в полза на служителите по българските железници, като пощенци са аленоставени и следва да се изравнят по заплата с железничарите.

Нека се има пред вид, че за длъжностите началник-станции III и IV степен, за които се предвижда ценз висше образование, досега не е имало никакви кандидати за тях, което е принуждавало Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните да назначават на същите длъжности хора със средно образование и с по-долен ценз, следователно, с по-малка заплата, която вече с тия искана корекция се изравнява. При това подожмете ще се заплащат в повече около 6.500.000 лв. разлика между малките степени в Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните и Главната дирекция на железниците, и недоволството от нееднаквото третиране в заплатите на пощенците и железничарите се премахва.

3. Към централното управление на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните имаше досега „Отделение медицинско и социални грижи“. Думата „медицинско“ да се зачеркне и сани-тационният персонал да се прехвърли към отделен социални грижи към Министерството на народното здраве. (Ръкоплескания) Така че отделението което остава към Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните, ще бъде само „Социални грижи“ с 12 души персонал.

4. През настоящата година ще бъде пуснат в действие между-градският и международен ползмен телеграфопощенски кабел София—Русе—Брега на Дунава, който през Гюргево е свързан с Букуреш, с едно отклонение Ловеч—Плевен, и има обща дължина 402 км. Почти целият телеграфопощенски трафик за Северна България и международния такъв за Съветски Русия и Западна Европа ще бъде направляван по тия артерии. За двете службата по по-държавното, измерването и по. на тая извънредно важна артерия и на всички междуградски и градски кабели и необходим специално подготвен персонал от само 21 човека по специален щат, който трябва да се прибави към техническата дирекция, за което ще е необходим един кредит само от 1.056.000 лв. ктълго.

5. За по-ефикасен контрол и организиране на началата на само-извържката в бъдеще, вследствие бързо разрастваната се дейност на телеграфната и телефонна фабрика, която досега се включаваше в техническата дирекция, налага се, тая фабрика да се отдели като самостоятелна, като персоналет й се извади от общия такъв на техническата дирекция по специална таблица и същевременно се усили с още 40 души. Техническата дирекция в такъв случай ще има следната численост: а) общи служби към дирекцията; б) отделение т. т. кабели и в) телеграфна и телефонна фабрика. За горната промяна не се иска никакъв кредит.

6. Пощенската спестовна каса, която напоследък извънредно много разшири своята дейност, включи и изплащането на разните видове пенсии, както се изтъква и по-горе. Тя етла смогла да извършва огромната си работа. За да се осигури още в първостепенните станции редовно водене на счетоводство, което е въведено в 107 районни станции, крайно необходимо е, счетоводителите I категория III-I степен да се увеличат от 1 на 25 служители. За редовно водене на касовата служба в по-малките станции, където се изплащат всички видове пенсии и изпълняват всички видове парични служби, наложително е, длъжностите касиер I категория III-I степен да се увеличат на 15 и длъжностите касиер II категория III-I степен да се увеличат от 45 на 60. Длъжностите „началник-секция“ в централното управление, спестовния отдел и касовия отдел при Дирекцията на Пощенската спестовна каса да се увеличат и преместят в дубликата „началник-служба“, на брой всички 5 души. За тая промяна ще бъде необходим един видожен кредит от 37.400 лв.

7. Поддържането на съществуващата селска телефонна мрежа, която има 10.310 ккм, дължина с 178.000 стълбове и 22.372 ккм. жица, е много лошо и незадоволително. За тази цел сега са предвидени 257 т. т. II-и степен надзорника — крайно недостатъчни да се справят със своята тежка задача. Всеки от нас при обиколките си из селата е виждал повалени телеграфни стълбове вследствие протегане или от буря, или от други причини, които стоят в това положение с дни, и връзката с населените пунктове се прекъсва до поправяне на повредата, поради недостатъчния персонал, защото на един надзорник се пада да се грижи за 40 ккм. телефонна линия. За да не страда по този начин службата и да не се прекъсва връзката със селата, необходимо е тия надзорници да се увеличат с още 77 човека, за която цел ще бъде необходим един кредит от 3.400.000 лв.

8. В шата на персонала в Държавното телеграфопощенско училище да се намалят третостепенните командири на взводове до дружини с един, като се прехвърли тая длъжност в отдела чиновници с наименование „преподавател“. Промяна по заплатата не се прави.

9. На края на бюджета да се прибави една забележка със следното съдържание: „Военните лица, назначени на служба в Министерството на железниците, пощите и телеграфите, получават само заплатата си за заеманата длъжност от ведомството, като запазват правата си по закона за военните лица.“

За всички горезложени вътрешни промени в бюджетопроекта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните не е нужно да се иска допълнителен кредит, а това става в рамките на приетия от г-на министъра на финансите кредит 1.580.000.000 лв., като на стр. 6 таблицата „Общо повторение на бюджета“ се изменя така: предвиденият кредит за основни месечни заплати 406.382.900 лв. става 407.657.400 лв., т. е. с една разлика от 1.274.500 лв., която сума се взема от предвидения кредит за повишение за изслужени години.

Не мога да отмина и друг един много важен въпрос. С чл. 5 от законопроекта за бюджета на държавата за 1946 г. се постановява отмяната на алинея трета от чл. 15а на закона за държавните служители и уволняване на всички служители, които до 1 април т. г. попадат под разпоредбите на алинея първа и втора на същия член. Тая разпоредба по начало правилна, ще внесе неизбежно сътресение в службите по пощите, телеграфите и телефоните, защото ще наложи уволняването в един момент на повече от 350 служители, две трети от които заемат ръководни и важни изпълнителни служби. Като се прибави към тая цифра и липсата към днешна дата на 115 ръководители, чиито места стоят вакантни, ще се получи една внушителна цифра, към 500 души, без които друго ведомство може би ще може да мине, но пощите, телеграфите и телефоните не могат да понесат, без да се изложат на едно, ако не цяло, то твърде чувствително разстройство.

В сега действащите щатни таблици цензовете за длъжностите по пощите, телеграфите и телефоните са посочени без да се е държало сметка както за характера на службата, така и за личния състав на ведомството. Всички длъжности с над 3.600 лв. основна месечна заплата трябва да се заемат от лица с висше образование. Никой обаче не е и помислял, че нито един висшист не желае да стане пощенец с 4.200 лв., 4.800 лв., дори и с 5.000 лв., каквито са длъжностите началници-станции, II и I степен ревизори, счетоводители и пр. Сега тези длъжности се заемат от служители със средно образование или завършили телеграфопощенско училище, като работят с 10% по-малка заплата, и ония от тях, които имат 25-годишна служба и 50-годишна възраст, трябва на 1 април т. г. да бъдат уволнени. А те тъкмо в тая им възраст са най-подготвени, улегнали и годни за работа хора. Тая допусната вече грешка по пощите, телеграфите и телефоните ще бъде дублирана с прилагане на чл. 5 от закона за бюджетопроекта на държавата за 1946 г. Също така не трябва да се изпусне из пред вид и постоянното бягство на младите завършили средно или телеграфопощенско училище пощенци поради липсата на каквито и да било изгледи за авансиране по това ведомство.

За да не настъпи разстройство на службите с уволнение в един момент на толкова много ръководни стари и изпитани служители по пощите, телеграфите и телефоните, изказваме мнение, в интереса на службата да се отмени или да не се приложи тоя чл. 5 по отношение на служителите в пощите, телеграфите и телефоните, или в краен случай да се отложи прилагането му за една година, с което ще се даде възможност на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните да приеме и подготви съответен кадър, за да може по-безболезнено да се премине към новото положение.

Дълга да отбележа, че всички горезложени промени, които се налагат в бюджетопроекта на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, са намерени за наложителни и твърде целесообразни от парламентарната комисия по Министерството на пощите, телеграфите и телефоните и напълно се одобриха и от бюджетарната комисия.

Тия корекции ще дадат нов мощен тласък на служителите по пощите, телеграфите и телефоните по пътя на всестрания напредък и културни постижения на нова отечественофронтовска България. Преценявайки огромното значение на съобщенията за държавата и като се знае, че пощите, телеграфите и телефоните дават най-големи доходи на държавата, убеден съм, че всички г-да народни представители единодушно и без всякакви възбуждения ще гласуваме тези корекции в бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните.

Името на парламентарната група на Народния съюз „Зено“ заявявам, че ние единодушно ще гласуваме тоя бюджет. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Филип Филипов.

Филип Г. Филипов (р): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Поради културното и стопанско развитие на нашата страна в последните години твърде много разрастнаха и службите в Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните. С оглед на живота в нашата страна, на тези служби се възложила задача за улеснение на българския народ. Така, ние знаем, че се възложи на пощите изплащането на пенсияте, възложи се изплащането на пенсияте на земеделските стопани, възложи се дори събирането на държавните данъци. Всичко това, наред с развитието, което времето налага, безспорно налагаше от година на година да се увеличава персоналот в Дирекцията на пощите. В замана на това обаче откриването на известна нова служба в тази дирекция носеше и нови приходи. Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните е дирекция, която носи приходи на държавното съкровище. Ние тук сега не разискваме един консумативен бюджет, а разискваме един бюджет на една дирекция, която със създаването на каквато и да е нова служба веднага почва да дава и постижения в държавното съкровище.

И затова, когато хвърлим поглед върху действителните условия, в които са поставени работниците в Дирекцията на пощите, ние, отечественофронтовският Парламент, имаме твърдото и непоколебимо съзнание, че хората, които работят в тази дирекция, са хора, които вършат един подвиг, че те са наистина едни мъченици, че те, които влагат своите усилия и старания, още в ранни години изгубват своите сили.

И ако днес сме пред този поглед, ако комисията, която има случая да обходи службите и да види нагледно онова, което е в действителност, безспорно е, че ние имаме дълг да изкажем своята признателност към тези същества, които при най-лошите и най-мизерни условия и заплати творят културния и стопанския живот на отечественофронтовска България. (Ръкоплескания)

Ние имаме дълг, когато виждаме тежките условия на тези работници и когато работим за по-всеотранното развитие на тази служба, да се поставим не в положението на опозиционери, защото сме управляващи, а бийейки управляващи, ние трябва да се поздравим, че схващаме трудностите, в които са поставени служителите в Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните, и правим върховни усилия, за да задоволим нуждите. Директорът на пощите, телеграфите и телефоните изказва своето задоволство, че министърът на финансите е бил отзивчив, за да задоволи всичко онова, което те са поискали от него. Не само това, ние имаме достатъчни кредити, които ни дават възможност да задоволим нуждите, които утрешният ден може да ни наложи. Ние, Парламентът, депутатите от тоя Парламент, имайки това съзнание, направихме известни корекции с увеличаване броя на надзорниците, за да се подсилят главната телефонна служба между селата, за да я издигнем на по-добра висота. Схващайки нуждата от кадър, който да обслужва връзките между София—Букурещ—Русе—Москва, ние предвидяхме увеличение на техническия персонал с около 21 техници. Ние, които също имаме съзнанието, че тази техническа дирекция ни даде доказателства, че в България имаме даровити хора, че в България може да се твори, да се създават на местни начала известни технически изделия, които да обслужват нуждите от телеграфи, електрически инсталации и други и да ги вземаме на много по-ниска цена, ще трябва да направим всички усилия, тази техническа дирекция да се превърне в едно стопанство, което да задоволи нашите нужди. Всичко това е в съзнанието не само на онязи, които са направили предложението — именно директорът на пощите — а това лежи и в съзнанието на министъра на финансите, който е задоволил тези нужди.

Имаме наистина един смут в пощенци от това, че известна категория служители бяха опсравлани и че по заплати бяха поставени по-ниско от своите колеги в Министерството на железниците. И ние в бюджетарната комисия постигнахме резултат, като премахнахме тази аномалия, за да възпламеним и окуражим тези служители в Дирекцията на пощите.

Вървейки из този път и бийейки с твърдото съзнание, че нашата родина в днешния исторически момент е изправена пред изпитание, че средствата на българската държава са необходими за много нужди, ние правим всичко възможно, за да задоволим тези работници при Дирекцията на пощите. И като сме със съзнанието, че трябва да държим сметка и за възможностите на нашия държавен бюджет, за нашите средства, ние, парламентарната група на Радикалната партия, смятаме, че Парламентът прави върховни усилия и задоволява нуждите на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните и с това отговаря върно и на изискванията на този исторически момент, в който живеем: да държи стегнато кесията на българската хазна, но и да отговори на всички днешни нужди, както и на ония, които ще съществуват в последствие.

Заявявам от името на парламентарната група на Радикалната партия, че ще гласуваме бюджетопроекта на Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните за 1946 бюджетна година. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Ще гласуваме заглавното на бюджетопроекта.

Като г-да народни представители приемат заглавното на бюджетопроекта, както се прочете от докладчика, а именно — Бюджет за разходите на Министерството на железниците, пощите и телеграфите, Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, за 1946 бюджетна година, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събралието приема.

Поради изтичане определеното в правилника време за заседанията, ще преустановим днешното заседание.

За следното заседание, утре, петък, 8 март. 15 ч. председателството предлага следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите за 1946 бюджетна година на: а) Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните — продължение на разискванията, и б) на Министерството на правосъдието.

Второ четене на законопроектите:

2. За допълнение на наредбата-закон за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание.

3. За изменение и допълнение на закона за назначаване, уволняване и класиране на служителите по ведомството на Министерството на вътрешните работи и за временната общинска управа.

4. За противопожарната защита.

5. За учредяване на Министерство на индустрията, занаятите и рудите и на Министерството на електрификацията и природните богатства.

6. За конфискуване на придобитите чрез спекула и по незаконен начин имоти.

Титко Черноколев (к): Искам да направя предложение по дневния ред.

Обаждат се: Точка шеста да бъде точка първа.

Председателстващ Петър Попзлатев:

7. За трудовата поземлена собственост.

8. Първо четене на законопроекта за допълнение на наредбата-закон за облекчаване и подпомагане земеделските стопани, пострадали от сушата през стопанската 1944/1945 г.

9. Одобрение решенията на прощатарната комисия, протокол № 3.

По дневния ред уча думата народният представител Титко Черноколев.

Подпредседател: ПЕТЪР ПОПЗЛАТЕВ

Титко Черноколев (к): Предлагам да се пререда дневният ред, като точка шеста — второ четене на законопроекта за конфискуване на придобитите чрез спекула и по незаконен начин имоти — стане точка първа. (Бурни ръкоплескания)

Точка втора да бъде — второ четене на законопроекта за трудовата поземлена собственост. (Ръкоплескания)

Точка трета — доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите за 1946 бюджетна година на: а) Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните — продължение на разискванията, и б) на Министерството на правосъдието, и следват останалите точки, както се прочетоха от председателя.

Някои от земеделците: И законът за земеделските пенсии да се сложи.

Титко Черноколев (к): Той не е внесен.

Председателстващ Петър Попзлатев: Предлагам на гласуване предложението на г-н Черноколев — първа точка от дневния ред да бъде: второ четене на законопроекта за конфискуване на придобитите чрез спекула и по незаконен начин имоти; втора точка — второ четене на законопроекта за трудовата поземлена собственост, трета точка — доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите за 1946 бюджетна година на: а) Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните — продължение на разискванията, и б) на Министерството на правосъдието, и след това другите точки така, както ги прочетох.

Къито приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрание приема. (Ръкоплескания)

Закривам заседанието.

(Закрито в 21 ч. 5 м.)

Секретари: { СТЕФАН СТЕФАНОВ
КОСТАДИН ТРЕНДАФИЛОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ